

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

BEKAR BİREYLERİN EVLİLİK OLGUNLUĞU VE
EVLİLİK DEĞERLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Karamat MURADOV

İstanbul
Eylül-2024

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

BEKAR BİREYLERİN EVLİLİK OLGUNLUĞU VE EVLİLİK
DEĞERLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Karamat MURADOV

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Latife KABAKLI ÇİMEN

İstanbul
Eylül-2024

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Doç. Dr. Latife KABAKLI ÇİMEN

Üye Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU

Üye Doç. Dr. Tuncay AKINCI

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Erhan İÇENER

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Bekar Bireylerin Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Karamat MURADOV

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın konusu varlığının tehdit altında olduğunu düşündüğüm ailedir. Aile ve değerlerle ilgili araştırma yaptığım bu çalışmada toplanan verilerin ailenin geleceğini yorumlamada faydalı olacağını düşünüyorum.

Araştırmamdaki her aşamada bana yardımcı olan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Latife KABAKLI ÇİMEN'e ve bu çalışmayı yürütürken bana yardımcı olan ve yol gösteren Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU'ya, eğitim hayatım boyunca beni destekleyen ve teşvik eden babam Geray MURADOV'a, annem Besti MURADOVA'ya ve kardeşlerim Nigar ve Aygöl'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yaratılış maksadımıza hizmet etmeyen her çalışma abesle iştiğaldir.

Karamat MURADOV

Eylül-2024

ÖZET

BEKAR BİREYLERİN EVLİLİK OLGUNLUĞU VE EVLİLİK DEĞERLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Karamat MURADOV

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Latife KABAKLI ÇİMEN

Eylül-2024, 86 sayfa

Çalışmanın amacı bekar bireylerin evlilik olgunluğu ve evlilik değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma nicel araştırma yöntemine ve ilişkisel tarama desenine göre gerçekleştirilmiştir. Bekar bireyler arasından kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilen 121'i kadın, 203'ü erkek olmakla toplam 324 bekar birey araştırma grubunu oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında "Evlilik Olgunluğu Ölçeği" ile "Evlilik Değerleri Ölçeği" ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız iki grup karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla grup karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve farkın kaynağı için Bonferroni çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarına göre, evlilik değerleri ölçeği ve evlilik olgunluk ölçeği düzeyleri incelendiğinde katılımcıların %47.5'inin evlilik değerleri düzeyinin orta düzeyde, %23.8'inin evlilik değerleri düzeyinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %48.1'inin evlilik olgunluk düzeyinin orta, %24.7'sinin ise yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte bekar bireylerin evlilik değerleri ve evlilik olgunluk düzeyleri cinsiyete, eğitim düzeyine, evliliğe hazır hissetme durumuna, eş seçme şekline, gelir düzeyine, kişilerin kendilerini tanımlama şekline, dindarlık düzeyine göre anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur. Evlilik değerleri ölçek puanları ile ekonomik boyut puanları arasında orta düzeyde pozitif yönde, duygusal boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde, toplumsal boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde, biyolojik boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ve evlilik olgunluk ölçeği puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Evlilik olgunluk ölçeğinin alt boyutlarından olan ekonomik boyut puanlarının, evlilik değerleri ölçeği puanlarını yordamada (açıklamada) istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Evlilik, Evlilik Olgunluğu, Evlilik Değerleri.

ABSTRACT

ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MARRIAGE MATURITY AND MARRIAGE VALUES OF SINGLE INDIVIDUALS

Karamat MURADOV

Master's Degree, Family Counseling and Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Latife KABAKLI ÇİMEN

September-2024, 86 pages

The aim of the study is to examine the relationship between the marital maturity and marital values of single individuals. The research was conducted using the quantitative research method and the relational screening design. The research group consists of a total of 324 single individuals, 121 of whom are women and 203 of whom are men, selected through the convenience sampling method. The “Marriage Maturity Scale”, “Marriage Values Scale” and the Personal Information Form were used to collect the data. In the analysis of the data, t-test was used for comparing two independent groups, one-way analysis of variance (ANOVA) was used for comparing more than two groups and Bonferroni multiple comparison test was used for the source of the difference.

According to the results of the study, when the marriage values scale and marriage maturity scale levels were examined, it was determined that 47.5% of the participants had a medium level of marriage values, and 23.8% had a high level of marriage values. It was determined that 48.1% of the participants had a medium level of marital maturity and 24.7% had a high level of marital maturity. However, it has been found that single individuals' marriage values and marriage maturity levels differ significantly according to gender, education level, feeling ready for marriage, the way of choosing a spouse, income level, the way people define themselves, and the level of religiosity. It was determined that there was a statistically significant relationship between the marital values scale scores and the economic dimension scores at a moderate level of positive direction, between the emotional dimension scores at a low level of positive direction, between the social dimension scores at a low level of

positive direction, between the biological dimension scores at a low level of positive direction, and between the marital maturity scale scores at a low level of positive direction. It was determined that the economic dimension scores, which are one of the sub-dimensions of the marital maturity scale, were statistically significant in predicting (explaining) the marital values scale scores.

Keywords: Family, Marriage, Marital Maturity, Marital Values.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI.....	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Tanımlar.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Evlilik ve Aile	8
2.2. Evlilik Öncesi Kendini Tanıma.....	9
2.3. Evliliği Etkileyen Etmenler	10
2.4. Kişisel Özellikler	10
2.4.1. Çift Özellikleri.....	11
2.4.2. Çevresel Etmenler	11
2.5. Olgunluk	11
2.5.1. Fiziksel Olgunluk	12
2.5.2. Sosyal Olgunluk	12
2.5.3. Duygusal Olgunluk	12

2.5.4. Ekonomik Olgunluk	13
2.5.5. Evlilik ve Mutluluk	13
2.6. Evlilik Olgunluğu ile İlgili Araştırmalar.....	14
2.7. Türk Törelere ve İnançlarında Aile	15
2.8. Günümüzde Türk Ailesi.....	16
2.9. Seküler Değerlerin Geleneksel Türk Ailesine Etkisi	16
2.10. Değerler	18
2.10.1. Bireyci ve Toplulukçu Kültürel Değerler	18
2.11. Aile ve Evlilik Değerleri.....	19
2.11.1. Sevgi ve Saygı.....	19
2.11.2. Güven ve Dürüstlük	20
2.11.3. İffet ve Sadakat.....	21
2.11.4. Hoşgörü, Anlayış ve Empati.....	21
2.11.5. Yardımlaşma/Dayanışma ve Paylaşma	21
2.11.6. Sorumluluk.....	22
2.12. Türkiye’de Yaygın Evlilik Tipleri.....	22
2.13. Aile Değerleri ve Din.....	22
2.14. Evlilik Değerleri ile İlgili Araştırmalar.....	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM.....	25
3.1. Araştırmanın Modeli.....	25
3.2. Çalışma Grubu	25
3.3. Veri Toplama Araçları	26
3.4. Kişisel Bilgi Formu	27
3.5. Evlilik Olgunluk Ölçeği.....	27
3.6. Evlilik Değerleri Ölçeği.....	28
3.7. Ölçeklerin Güvenirliğine İlişkin Bulgular	28
3.8. Verilerin Toplanması ve Analizi	29

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI	30
----------------------------------	-----------

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	44
---	-----------

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	44
-----------------------------	----

5.1.1. Bekar Bireylerin Evlilik Değerleri ve Evlilik Olgunluk Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	44
---	----

5.1.2. Bekar Bireylerin Evlilik Değerleri ve Evlilik Olgunluk Düzeyleri Demografik Değişkenlerine (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ilişki durumu, evliliğe hazırlık durumu, eş seçme şekli tercihi, gelir düzeyi, kendini tanımlama durumu, ailenin yetiştirme tutumu, dindarlık düzeyi) İlişkin Bulgular.....	45
--	----

5.1.3. Bekar Bireylerin Evlilik Değerleri ve Evlilik Olgunluk Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Bulunmakta mıdır?	52
---	----

5.1.4. Bekar Bireylerin Evlilik Olgunlukları, Evlilik Değerlerini Yordamakta mıdır?	52
---	----

5.2. Öneriler.....	53
--------------------	----

KAYNAKÇA.....	54
----------------------	-----------

EKLER.....	65
-------------------	-----------

ÖZGEÇMİŞ.....	71
----------------------	-----------

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Türkiye’de Hanehalkı Tipine Göre Aile Yapısı.....	17
Tablo 3.1: Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri	25
Tablo 3.2: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarına İlişkin Güvenirlilik Analizi.....	29
Tablo 4.1: Ölçek Puanları ile Yaş ve Kişilere Göre En Uygun Evlenme Yaşı Aralarındaki İlişkiye Yönelik Bulgular.....	30
Tablo 4.2: Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	31
Tablo 4.3: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	31
Tablo 4.4: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular.....	32
Tablo 4.5: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular	33
Tablo 4.6: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular.....	34
Tablo 4.7: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Kişilerin Kendilerini Evliliğe Hazır Hissetme Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular.....	35
Tablo 4.8: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Katılımcıların Eş Seçme Şekline Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular.....	37
Tablo 4.9: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular	38
Tablo 4.10: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Kişilerin Kendilerini Tanımlama Şekline Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular.....	39
Tablo 4.11: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Ailenin Yetiştirme Tutumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular	40
Tablo 4.12: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Dindarlık Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular.....	41
Tablo 4.13: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanları Arası İlişkiye Yönelik Bulgular.....	42
Tablo 4.14: Evlilik Değerleri Ölçeği Puanları Yordanmasına Yönelik Bulgular	43

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
DSM	: “Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders” olan ve Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı
SPSS	: (Statistic Packets For Social Sciences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
APA	: Amerika Psikoloji Derneği (American Psychology Association)
Akt	: Aktaran
Çev	: Çeviren
Ed	: Editör
sf	: Sayfa
vd	: Ve Diğerleri
BT	: Bilişim Teknolojileri
S.S	: Standart Sapma
$\bar{X}$	: Ortalama

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Evlilik aile kurumunun ilk adımıdır. Aile ise toplumun küçük bir modelidir. Bu temelde toplum büyük bir aile modelidir. Toplumun sahip olduğu değerlerin, normatiflerin ve sosyalleşmenin en ciddi yaşandığı toplumsal yapıdır aile. Toplumdaki değişim ve dönüşümleri doğru anlayabilmek için aile üzerine yapılan çalışmalar önem arz etmektedir (Karlı, 2019).

Aile kurumunun inşasında ilk aşama evliliştir. Buna bağlı olarak evlilik, aile kurumunun oluşması için gerek ve yeter koşul olarak görülmektedir. Aile evlilikten, buna paralel olarak kültürel yapı aileden, gelenekler kültürel yapılardan ve insanın gündelik hayatı da bu olguların tamamından etkilenmektedir (Burç, 2018). Gelenek, kültür ve değerlerin bir parçası olan evlilik ve aile olguları insan hayatının da önemli parçalarından biridir. Aile ve evlilik olguları bir manada geleneğin, değerlerin ve kültürün ürünüdür. Gelenek, kültür ve değerler evlilik ve aile olgularının sürekliliğini ve nesillerce aktarımını sağlamaktadır (Özden -Yıldırım, 2019)

Evlilik, farklı kültürel değerlerin harmanlandığı bir yapıdır. Evlilik normlarının da farklı kültürel değerlerden etkilendiği bilinmektedir. Çünkü farklı kültürel yapıya sahip toplum ve bireylerin davranışları ve ilişkileri de farklılık teşkil etmektedir (Eryılmaz ve Doğan, 2013).

Sağlıklı bir evlilik için bireylerde evlilik olgunluğu önemlidir. Çiftlerin psikolojik, ekonomik, biyolojik, sosyal bakımdan olgun ve birbirine denk olmaları evlilik olgunluğu bakımından önemlidir. Bu sayılan yönleri ile evlilik olgunluğuna sahip olan çiftler evliliğin doğal akışında karşılıklarına çıkan sorunları rahatlıkla aşabiliyorlar (Tarhan, 2016). İnsan ne söylediğine göre değil nasıl yaşadığına göre değerlendirilir. Bu bağlamda olgunluk denilince davranışları, tepkileri fazla duygusal olmayan, nispeten az konuşan ve konuşurken de tutarlı olan, düşünerek konuşan insanlar akla gelir. Olgun insanlar kendileri ile barışık insanlardır (Geçtan, 2006).

Olgunluk düzeyi bireylerin evlilikten beklentilerini doğru tespit edebilmeleri ve kendilerini doğru tanımları bakımından önem arz etmektedir. Araştırmacılar, çiftlerin

evlilik süreçlerinde ortaya çıkan birtakım sorunları çözme ve evliliklerini sürdürebilmelerinde, bireylerin kendilerini evlilik ilişkisinde ne oranda yetkin ve olgun bulduklarının önemini vurgulamaktadırlar (Güzel, 2020).

Eşler farklı ailelerde, farklı sosyal çevrelerde, farklı yaşam öyküleri ile yetişip bir araya gelirler (Yavuzer, 2011). Evlilik değerleri çiftlerin sahip oldukları kültürlere göre farklılık göstermektedir. Bu değerler, bireylerin içinde yaşadıkları toplumun sosyal kuralları veya kendileri için anlamlı olan kültürel değerler olabilir. Çiftlerin evlilik yaşantıları bu değerler temelinde oluşur (Tekin Çatal vd., 2017).

1.1. Problem

Tarihin değişen her döneminde aile ile ilgili farklı fikirler söylenmiştir ve her dönemde insanla birlikte ailenin yapısı da değişmiştir. Bu değişimlere rağmen aile günümüze kadar insan hayatının ve toplumun temel unsuru olmaktan çıkmamıştır (Turğut, 2017: 114).

Sanayi devrimi sonrası ardı ardına yaşanan değişimler moderniteyi oluşturdu. Moderniteyle, aile ve toplumsal yaşam köklü değişimler yaşadı. Aileyi ayakta tutan değerler ve inançlar Rönesans sonrası sekülerizmin yayıldığı günlerde güçsüz bırakılmıştır. Yüzyıllardır süregelen aile değerleri ve düzeni sanayi devrimiyle alt üst olmuştur (Turğut, 2017: 115). Bu temelle kentlere göç, kentleşme, sanayileşme toplumsal yapıyı hızla etkilemiştir ve bu durum toplumsal yapının hem de ailenin yeniden inşasını zorunlu kılmıştır (Süleymanov, 2010).

Dünya’da sanayileşme daha sonra modernleşme ve bunların sonucu olarak kentleşme ile birlikte hızlı, yoğun ve zorlayıcı bir değişim gözlemlenmektedir. Modernleşme konusu iki yüz yılı aşan bir süredir insanların gündeminde idi. 1990’lardan günümüze ise modernleşme konusunun yerini küreselleşme ve kentleşme konuları almıştır (Bilgin, 2019). Bu olgular geleneksel aile ve evlilik değerlerini de etkilemektedir. Boşanmaların artması, tek ebeveynli ailelerin çoğalması, evlilik ve aile değerlerinin unutulması son zamanlar bu olguların gözlemlenen olumsuz etkilerine örnek gösterilebilir (Süleymanov, 2009). Evlilik olgunluğu ve evlilik değerlerinin de bu durumdan olumsuz etkilendiği söylenebilir.

"Olgunluk" kavramı çeşitli alanlarda farklı şekillerde tanımlanabilir. Ericson’a (1963) göre olgunluk, bireyin duygusal ve zihinsel süreçlerini etkin bir şekilde yönetebilme,

stres ve zorluklarla başa çıkabilme kapasitesidir. Birey, kendi duygularını ve başkalarının duygularını anlama, empati kurma ve sağlıklı ilişkiler sürdürme yeteneğine sahiptir. Bireyin olgunluk kazanması bu yeteneğini geliştirmesi ile olur.

Kohlberg'e (1984) göre olgunluk, bireyin etik ve ahlaki değerleri anlama, değerlendirme ve bu değerlere uygun şekilde davranma kapasitesidir. Birey, karmaşık moral durumlarının üstesinden gelebilme ve başkalarına adil davranma yeteneğine sahiptir. Şengün ve Kaya'ya (2007) göre olgunluk, bireyin etik ve ahlaki değerleri kavrayabilmesi, bu değerlere uygun davranışlar sergileyebilmesi ve karmaşık duygu durumlarıyla, sorunlarla başa çıkabilme kapasitesidir.

Evlilik öncesi çiftlerde bulunması gereken özelliklerden biri de evlilik olgunluğudur. Erdinç'e (2018) göre evlilik olgunluğu, çiftlerin ilişkilerini etkili bir şekilde yönetme, çatışmaları çözme ve açık iletişim kurma yeteneğini ifade eder. Bu, çiftlerin evlilik ilişkilerinde sağlıklı bir denge kurabilmeleri için gereklidir. Gürbüz (2014)'e göre evlilik olgunluğu, bireylerin sosyal ve kültürel bağlamda evlilik ilişkilerini anlaması ve bu bağlamda uygun davranışları sergileme kapasitesidir. Bu, kültürel değerler ve sosyal normlara uygun hareket etmeyi içerir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında çiftlerde evlilik olgunluk düzeylerinin yüksek olması evliliğin geleceği ve aile içi ilişkiler için önemli olduğu görülmektedir. Evlilik olgunluğu ile ilgili hem yurt içinde hem de yurt dışında yapılan araştırmalar sınırlıdır. Özger (2023) ve Çizmecioğlu (2020) tarafından yapılan evlilik olgunluğu çalışmaları aynı yöntemle gerçekleştirilmiş ve bulguları büyük ölçüde benzerlik göstermiştir. Her iki çalışmada da evlilik olgunluğunun alt boyutlarından olan ekonomik olgunluk düzeylerinin ileri yaşlarda kazanıldığı bulunmuştur. Geliri yüksek veya bir işte çalışan bekar bireylerin ekonomik olgunluk düzeylerinin, öğrenciler veya bir işte çalışmayan bireylerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca bu çalışmalarda kentleşme, kırsaldan şehre göç ve değişen ekonomik şartlar nedeniyle bekar bireylerin toplumda yer edinme ve ekonomik olgunluk kazanmalarının uzun zaman aldığı sonucuna varılmıştır.

Olson ve Defrain (2011) tarafından yapılan çalışma, evlilik ve aile dinamiklerini kapsamlı bir şekilde ele alır ve evlilik olgunluğunu etkileyen çeşitli faktörleri inceler. Evlilik olgunluğu üzerine doğrudan bir odaklanma olmasa da evlilik ve aile sağlığı konusundaki genel bilgiler evlilik olgunluğunun anlaşılmasına katkıda bulunabilir.

Evlilik olgunluğunu etkileyen faktörlerden biri de evlilik değerleri olduğu düşünülebilir. Schwartz'a (1992) göre değerler, bireylerin ve grupların, yaşamlarını ve davranışlarını yönlendiren, doğru ve yanlış, iyi ve kötü hakkında sahip oldukları temel inançlardır. Hüseyinov'a (2020) göre değerler, bireylerin ve toplumların davranışlarını şekillendiren, ahlaki ve sosyal normlar olarak kabul edilen temel inançlardır.

Ailede tarafların büyük ölçüde ortak değerlere sahip olmaları Evliliğin sürdürülebilmesi ve geleceği için önem arz etmektedir. Amato'ya (2005) göre evlilikte çiftlerin aynı değerlere sahip olması, ilişkide daha güçlü bir bağ ve daha az çatışma demektir. Bu ortak değerler, çiftlerin iletişim ve karar verme süreçlerinde uyumu artırarak genel ilişki memnuniyetini desteklemektedir. Schwartz'a (2012) göre değerler, bireylerin ve toplumların belirli eylemleri ve kararları yönlendiren temel inanç ve ilkeleridir. Bu inançlar, bireylerin neyin önemli olduğunu ve hangi davranışların kabul edilebilir olduğunu belirler. Rokeach'e (1973) göre değerler, kişinin hayatında rehberlik eden, kişisel ve toplumsal davranışları şekillendiren normatif inançlardır. Bunlar, bireylerin toplum içindeki rollerini ve etkileşimlerini belirleyen temel yapı taşlarıdır. Ulusoy ve Dilmaç'a (2012) göre değerler, bireylerin ve toplumların eylemlerini, kararlarını ve ilişkilerini yönlendiren, onların neyi doğru, önemli veya istenilir olarak gördüklerini belirleyen temel inanç ve ilkeler bütünüdür.

Karadağ'a (2015) göre evlilik değerleri, iki bireyin karşılıklı saygı, sadakat ve iş birliği temelinde kurduğu sosyal ve hukuki bağları ifade eder. Aile değerleri ise aile üyeleri arasında güçlü bağları destekleyen, sorumlulukları paylaşmayı ve destekleyici iletişimi içeren inançlar ve normlardır.

Rogers ve Rogers'e (2019) göre evlilik değerleri, aile içindeki iletişimi ve iş birliğini güçlendirir. Bu hem eşler arasındaki ilişkileri hem de çocukların gelişimini olumlu yönde etkiler.

Değerler evliliğin sürdürülebilmesi için oldukça önemlidir. Ortak değerler, çiftlerin uzun vadeli bir ilişki kurmalarında ve sağlıklı bir evlilik sürdürmelerinde büyük rol oynar. Bununla beraber ortak değerler, uyum, anlayış, ailede karar alma, birlikte çocuk yetiştirme süreçleri için de önem arz etmektedir (Gottman ve Silver, 2015).

Evlilik olgunluğu ile ilgili çalışmalarda olduğu gibi evlilik değerleri üzerine yapılan araştırmalar da hem Türkiye'de hem de uluslararası alanda sınırlı sayıdadır. Çatal (2019) tarafından Samsun ilinde gerçekleştirilen doktora çalışmasında, 457 evli birey

ile yapılan araştırmada yüksek evlilik değerlerine sahip ailelerde evlilik doyumunun arttığı bulgusuna varmıştır. İşleyen (2017) tarafından yapılan yüksek lisans çalışmasında, Türkiye’de Show TV ve Fox TV’de yayımlanan evlilik programları incelenmiştir. Çalışma, bu programların bazı geleneksel evlilik değerlerini olumsuz etkilediğini, ancak temel evlilik değerlerinin etkilenmediğini göstermiştir. Dilmaç ve Bakırcıoğlu (2019) tarafından İstanbul’da 18-70 yaş arası 600 evli birey üzerinde yürütülen araştırmada, evli bireylerin sahip olduğu değerler ile evlilik uyumu arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Yukarıdaki araştırmalar ve bulgularından hareketle bu araştırmanın temel problemi “bekar bireylerin evlilik olgunluğu ve evlilik değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” şeklinde belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, bekar bireylerin evlilik olgunluğu ve evlilik değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan sorulara yanıt aranmıştır.

- Bekar bireylerin evlilik değerleri ve evlilik olgunlukları ne düzeydedir?
- Bekar bireylerin evlilik değerleri ve evlilik olgunluk düzeyleri demografik değişkenlere göre (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ilişki durumu, evliliğe hazırlık durumu, eş seçme şekli tercihi, gelir düzeyi, kendini tanımlama durumu, ailenin yetiştirme tutumu, dindarlık düzeyi) anlamlı fark göstermekte midir?
- Bekar bireylerin evlilik değerleri ve evlilik olgunluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
- Bekar bireylerin evlilik olgunlukları, evlilik değerlerini yordamakta mıdır?

1.3. Araştırmanın nemi

Kentlere g, sekülerleşme, bireyselleşme, teknolojik gelişmeler hemen hemen her alanda toplumu etkilediği gibi, evlilik kurumunu da etkilemektedir. Öyle ki sekülerleşme, kentleşme esasen kentlerde evlilik yaşının yükselmesine, gençlerin bireysel hayata meyletmelerine sebep olmuştur (Dindar, 2020).

Son zamanlarda Türkiye’de ve dünyada evlilik, aile değerlerinin her geçen gün değiştiği ve bazı değerlerin de yok olduğu ortamda aile konusu üzerine yapılmış ve

gelecekte yapılacak olan çalışmalar evliliğin, aile değerlerinin geleceğinin öngörülebilmesi için son derece önem arz etmektedir.

Literatüre bakıldığında evlilik olgunluğu ve evlilik değerleri konuları üzerine yapılan çalışmalara az rastlanmaktadır. Bu çalışma, bekar bireylerin evlilik olgunluk düzeylerini ve evlilik değerlerini incelemesi açısından önem arz etmektedir.

Evlilik olgunluğu ve evlilik değerleri konularının birlikte ele alınıp incelemesi bakımından da bu çalışma “özgün” bir değere sahiptir ve alan yazına katkısı bakımından önem arz etmektedir.

Evlilikte olgunluk ve değerler, çiftlerin ortak bir anlayış ve hedefler etrafında birleşmelerini sağlar. Bu durum ilişkilerinin sağlam ve uyumlu olmasına yardımcı olur. Ayrıca, ortak değerlerin olması ve çiftlerde evlilik değerlerinin yüksek olması, iletişim ve karar verme süreçlerinde uyumlu bir zemin oluşturarak güven ve bağlılığı artırması bakımından da önem arz etmektedir.

Bu çalışmada evlilik olgunluğu ile evlilik değerleri arasındaki ilişki incelenecektir. Değişkenler arasında ilişki bulunduğu takdirde evlilik olgunluğunu ve değerlerini artırmaya yönelik yapılacak çalışmaların yapılmasında bu çalışmanın çok özel bir öneme sahip olduğu söylenebilir.

Evlilik olgunluğunun ve evlilik değerlerinin farklı demografik değişkenlere göre ortaya konulması ve buna bağlı olarak evlilik olgunluk ve evlilik değerleri düzeyleri düşük olan bireylerin belirlenmesi ve bunlara yapılacak psikolojik destek ve farkındalık çalışmalarının yapılmasında da bu çalışmanın özel bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Bu çalışmanın bulgularının aile, evlilik, değerler üzerine çalışma yapan psikolojik danışmanların, aile danışmanlarının, sosyologların çalışmalarına önemli katkılar sağlayacağı beklenmektedir.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmaya katılan bireylerin Demografik Bilgi Formunu dürüstlikle ve içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.
- Katılımcıların, verilen form ve ölçeklere samimi, içten ve doğru cevap verdikleri ve yanıtlarının kendi görüşlerini yansıttığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- Çalışmanın 18 yaş ve üzeri bekar bireylerle yürütülmesi sebebi ile elde edilen bulgular araştırmanın yürütüldüğü bekar bireylerle sınırlıdır.
- Çalışma İstanbul'da ikamet eden, 18 yaş ve üzeri 350 bekar birey ile sınırlıdır.
- Çalışmanın uygulama bölümünde elde edilen veriler, uygulanan, Evlilik Olgunluk Ölçeği ve Evlilik Değerleri Ölçeğinin ölçtüğü puanlar ve özelliklerle sınırlıdır.
- Çalışmaya dahil olan katılımcıların kişisel bilgileri Kişisel Bilgi Formunun maddeleri ile sınırlıdır

1.6. Tanımlar

Aile: Aile anne babadan, onların çocuklarından oluşan ve toplumun küçük bir modeli olarak kabul edilen yapıdır. Her toplumun dayanağı kendisini oluşturan ailelerdir ve güçlü bir toplum sağlam ailelerden oluşur (Kara, 2018).

Evlilik: Evlilik, kültürlere göre farklılık gösterse de genel olarak tüm toplumlarda geleneksel olarak kabul görmüş tek meşru birliktelik şeklidir (Tarhan, 2021: 13).

Bekarlık: Bekarlık kavramı evliliğe atıfla bir çift ilişkisi olmayan, evli olmayan, boşanmış, eşi vefat etmiş kadın ve erkek bireylerin durumunu ifade etmek için kullanılmaktadır (Çayır vd., 2022: 510).

Olgunluk: Olgunluk, duygulara, hislere, düşüncelere hâkim olma ve bunlara bağlı olarak dengeli olma durumudur (Geçtan, 2013).

Evlilik Olgunluğu: Evlilik olgunluğu, kişinin evlilik sorumluluğunu alabilecek maddi, fiziki, duygusal, psikolojik olgunluğa, fizik olgunluğa ulaşmasıdır (Tarhan, 2022).

Değerler: Değerler, antropologlara göre kültürel yapının temel maddesi, felsefecilere göre idealler esasında davranış, sosyologlara göre toplumsal ilkeler ve normlar, psikologlara göre ise davranışlara yön veren güdülerdir (Parlar ve Cansoy, 2016: 127).

Evlilik değerleri: Evlilik değerleri, evlilikte bireylerin mensup oldukları toplumun değerlerini kendi aile yaşantılarına taşıdıkları ve bu değerleri kişisel değerlerinin bir parçası olarak kabul ettikleri değerlerdir (Ripley vd., 2005; Tekin Çatal vd., 2017).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Evlilik ve Aile

Sosyal bilimler açısından evlilik ve aile konuları son derece önem arz etmektedir. Günümüz toplumlarında geleneksel yapılar güç kaybetmiş ve yerini organik ilişkilere devretmiştir. Bu süreçte toplumsal değişimin etkisiyle kısmen şekil değiştiren kurumlardan biri de evlilik ve aile kurumu olmuştur. Sadece Türkiye’de değil dünya genelinde de evlilik ve aileye yüklenen anlamlar tekrar yorumlanmaya başlamıştır (Süleymanlı, 2022). Bu sebeple ailenin eskiden beri değişmeden süregelen tek bir tanımı yoktur ve literatüre bakıldığında da tarihin her döneminde farklı tanımlandığı görülmektedir. Buna bakmayarak evliliğin tanımı ve şekli farklı kültürler arasında ve tarihsel dönemlerde farklılıklar gösterse de tüm toplumlarca kabul görmüş bir birliktelik şeklidir. Bu temelde aile, toplumları ayakta tutan ve toplumların varlığını idame ettirmede en önemli güçlerdendir (Tarhan, 2010).

Aile bireyin doğumundan beri içinde yer aldığı, birey olarak kimliğini bulduğu, sosyalleşmenin de ilk ve temel adımlarını attığı bir yerdir. Evlilik de bu yapının temel basamağıdır (Bayer, 2013). Bir başka tanıma göre ise evlilik, kadın ve erkeğin uygun koşullarda yasal şekilde birleşmesi olarak ifade edilmiştir. Bu tanımda yer alan yasal birleşme kavramının farklı yasalara ve coğrafyalara, farklı değerlere göre değişiklik gösterebildiği vurgulanmıştır (Karataş, 2001).

Evlilik ilişkisi sadece insanların nesillerini devam ettirmeleri için değil, bununla beraber tarafların bireysel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla da tesis edilen bir ittifak biçimidir. İster araçlar vasıtasıyla isterse de sosyal ortamlarda tanışmalarına bakmayarak bireylerin evlilik hayalleri, amaçları ve evliliğe yükledikleri manalarda farklılıklar bulunabilir (Tarhan, 2006). Bu farklılıklar evlilik öncesi süreçte düşünme, karar verme aşamalarını ve evliliği devam ettirme sürecini olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir. Günümüzde evlilik yaş ortalamalarındaki yükselme, evlenenlerin sayılarında gözlenen düşüş ve boşanmaların artışı da bu görüşü desteklemektedir.

Bununla beraber evlenme ve boşanma oranlarındaki olumsuz manzara, evlilik ilişkilerinin niteliğini tartışma konusu yapmaktadır (Yazıcı, 2019).

Ekşi (2005)'ye göre farklı coğrafyalarda yaşamalarına ve farklı kültürlerine rağmen insanların ortak kabul gören gelenekleri vardır. Bu geleneklerin en başlıcalarından biri de evliliktir ve bu müessese sadece insana hastır.

İnsan ilişkileri arasında en yakın, samimi ve devamlı olanı evlilik ilişkisidir ve bu ilişki insana fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamada olanak sağlar (Çelik, 2015: 120).

Aile sosyal bir sözleşme olan evlilikle başlayan evrensel bir sistemdir. Aile sistemi toplumlarda kabul gören gelenek, görenek, sosyal değerler ve kanunlar esasında kurulan bir kurumdur (Ersanlı ve Kalkan, 2008). Bununla beraber geçmişten günümüze varlığını devam ettiren ve gelecekte de var olacağını öngördüğümüz aile; bireyler arası ilişkilerde son derece belirleyicidir (Yapıcı, 2010).

2.2. Evlilik Öncesi Kendini Tanıma

Evlilikte önemli hususlardan biri de yaşam felsefesi ve kişiliktir. Yaşam felsefesi ve kişilik uyumu evliliğin geleceği için hayati önem taşımaktadır. Aileye, evlilik değerlerine bağlı çiftlerin evliliğinin uzun ömürlü olduğu görülmektedir. Tarhan'a (2016) göre insanın nihai hedeflerinin en tepesinde soyut hedefler olmalıdır. Evlenmeden önce kişi kendi kendini tekrar keşfetmeğe gayret etmeli ve nihai hedeflerini belirlemelidir. Örneğin inançlı birinin soyut ve nihai hedefi yaratıcının rızasına ulaşmaktır. Böyle bir kişinin müstakbel eş adayı aynı değerlere ve inançlara sahip değilse bu durum onların evliliğinin geleceği için risk teşkil eder (Tarhan, 2016).

Evlenecek kişiler genelde karşı tarafa odaklanır ve araştırır, nasıl biri olduğunu incelerler. Ancak kişi kendisini iyi tanımadıkça karşı tarafın kişilik özelliklerini, davranışlarını öğrenmesi ona bu konuda bir fayda sağlamayacaktır. Bu temelde evlenecek bireyin karşı tarafı tanımadan önce kendisini tanınması önemlidir. Bu sayede yeterince karmaşık olan eş seçme süreci bir nebze kolaylaşacaktır (Tarhan, 2016).

Toplumlarda meydana gelen hızlı ve büyük değişimlere bakmayarak hiçbir kurumun insanların maddi ve manevi ihtiyaçları karşısında ailenin yerini tutması mümkün görülmemektedir. Çünkü babalık, annelik, koruma, şefkat, aşk gibi içgüdüsel duygular barındıran aile sadece hukuki bir yapı değildir. Aile duygusal temellere ve değerlere dayanır ve kişinin duygusal ve biyolojik ihtiyaçlarını karşılar. Toplumlarda her ne

kadar ailenin işlevlerinden bazılarını karşılamaya yönelik kurumlar olsa da aile dışında kişinin bu ihtiyaçlarını tam karşılayacak başka bir kurum bulunmamaktadır (Aluş, 2015).

Kişinin evlenmeden önce keşfetmesi gereken ilişkilerden biri onun BEN ilişkisidir. Kişi beni bilirse kolaylıkla BİZ olabilecektir. Sorunlu evliliklerde en göze çarpan hususlardan biri de beni aşarak biz olamamalarıdır (Cüceloğlu 2017). Karşılıklı saygı, sevgi ve anlayışla bireysel alışkanlıklardan vaz geçip ortak düşünce ve hareket esasında birleşmek, maddi ve manevi ihtiyaçların giderilmesinde 'BİZ' duygusunun temel alınması gibi hususlar, aile içi huzuru ve uyumu sağlayan, ailenin geleceğini belirleyen faktörlerdir (Öğüt Eken, 2001: 132). Evlenmeden önce tarafların üzerinde düşünmesi gereken üç husus vardır. Bu hususları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Evlenmeyi düşünen kişinin kendini tanıması ve evlilikten beklentilerini önceden netleştirmesi
- Evlenmek istediği kişinin evlilik beklentilerini öğrenmesi
- Ve bu esasta birlikte nasıl bir evlilik hayatı oluşturacaklarına karar vermeleri.

Evlenecek kişilerin hayatta en önemli ilişkilerinin başında evlilik ilişkisi gelir. Bu ilişkide birlikte yaşanılacak kişinin önceden yakından tanınması evlilik öncesinin en önemli vazifelerindendir (Cüceloğlu, 2017).

2.3. Evliliği Etkileyen Etmenler

Evlilikte çiftler arasındaki ilişkilerin kalitesi birçok etmene bağlıdır. Larson (2004) tarafından oluşturulan "Evlilikte Üçgen Modelinde" Evlilikte bireylerin ilişkilerini etkileyen etmenler 3 ana başlığa göre incelenmiştir (Akt. Çizmecioğlu, 2020):

2.4. Kişisel Özellikler

Olası sorunlarla ve stresle başa çıkamama, duygularına ve hislerine yenik düşme ve dürtüsel olma, öfkeli ve asabi olma, kavgacı olma veya kendini ifade edememe, aşırı utangaç ve çekingen olma vs. gibi olumsuz özellikler evliliğin gidişatını da olumsuz etkiler. Esnek ve yerine göre dışadönük olma, benlik saygısıyla ilgili farkındalık durumu, kendi ile barışık olma durumu, problem çözme becerileri ve s, gibi olumlu özellikler de evliliğin devamı için son derece önemlidir. Bireyin kişisel özelliklerini belirleyen veya etkileyen faktörlerden biri de kişinin mizacıdır. Kişi mizacının olumlu

taraflarını keşfeder ve geliştirirse partneri ile olan ilişkileri de buna göre şekillenir. Kişinin mizacı onun tüm özelliklerini, ilgilerini, yeteneklerini, duygularını, olaylara tepkilerini, düşüncelerini, davranışlarını ve tutumlarını yani bireyle ilgili tüm kişisel yönleri kapsamaktadır (Duman, 2012: 12).

2.4.1. Çift Özellikleri

Kişisel özellikler kişilerin yetiştirilme tarzlarından, mizaci yapılarından, cinsiyet farklarından, psikososyal farklılıklardan, sosyokültür yapısından, coğrafi konumlardan, dini inanışlardan etkilenecek biçimlendiği bilinmektedir. Çiftlerin birbiriyle farklı ya da uyuşan kişilik özellikleri onların ilişkilerini etkilemektedir. Bu bağlamda çiftlerin olumlu ya da olumsuz özelliklerinin neler olduğunu bilmeleri lazım. Olası çatışmaları birlikte çözebilme özelliği, birlikte hareket edebilme ve yakınlık gösterebilme özelliği, kişilik yapılarına uygun rol paylaşımı ve bu esasta karşılıklı güç paylaşımı, olası fikir ayrılıklarında orta yolu bulabilme özellikleri vs. gibi olumlu özellikler aile ortamını ve evliliğin idamesini olumlu yönden etkilemektedir (Yılmazçoban, 2011: 183-185).

2.4.2. Çevresel Etmenler

Yeni aile kurmuş bireylerin zorlandıkları konulardan biri de daha önce içinde yaşadıkları, kök ailelerinden ayrışmamalarıdır. Buna bağlı olarak daha önce birlikte yaşadıkları ailelerinin yeni kurdukları aileye kontrolsüz müdahale etmesi de evliliği olumsuz etkileyen çevresel etmenlerdendir. Bununla beraber kişinin sosyal çevresiyle olan ilişkileri, ekonomik durumu, evlilikteki rollerini benimseme düzeyi vb. gibi durumlar da evliliği etkileyen çevresel etmenlerdendir (Sağlam, 2016).

2.5. Olgunluk

Bireyde herhangi bir iş, vazife, konum için aranan farklı olgunluk düzeyleri vardır. Örnek olarak şoförlük, aşçılık, müdürlük, sekreterlik; babalık, annelik vs. gibi belli bir yetkinlik, olgunluk gerektiren durumlar gösterilebilir. Sağlıklı evlilik için de bireylerin birkaç yönleri ile belli olgunluk düzeylerine ulaşmış olmaları gerekmektedir (Aksakal, 2023).

Olgunluk, ani hevesleri kontrolde tutmak ve duygulara hâkim olmaktır. İbni Sinaya göre olgunluk hazzı erteleyebilmektir. Ona göre insanın nihai ana hedeflerinden biri de mutluluğa ulaşmaktır ve olgun insanlar mutluluğa maddi araçlarla, geçici hazlarla ulaşmaya çalışmazlar. Çünkü maddi olan herhangi bir araç mutluluğa götürmez (Akt.Usubbaylı, 2017: 101).

İlgili literatür incelendiğinde Türkiye’de ve yurt dışında evlilik olgunluğu ve evlilik değerleri konularının akademik seviyede yeterince çalışılmadığı görülmektedir. Türkiye’de evlilik olgunluğunu konu edinen çalışmaların ortak özellikleri bireyde olgunluk düzeyini benzer alt boyutlara göre incelemeleridir (Aksakal, 2023; Çizmecioğlu, 2020; Özger, 2023; Tarhan, 2016).

2.5.1. Fiziksel Olgunluk

Birey için olgunlaşmadan bahsedildiğinde kastedilen fiziksel ve zihinsel olgunluktur. Fiziksel olgunluktan kasıt kişinin yaşlılık dönemine kadar geçirdiği çocukluk, ergenlik, gençlik dönemleridir ve bu olgunluk için kişi çaba sarf etmez, zamanla oluşur. Zihinsel olgunluk ise kişide bir çaba sonucunda elde edilir ve zihinsel olgunluk, bedensel olgunlukta olduğu kadar zamana tabi değildir (Osho, 2005). Fiziksel gelişim insan daha dünyaya gelmeden anne karnında başlar. Çocukluğun ilk dönemlerinde hızlı olan gelişme sonradan normal seyri ile devam eder. Eğer fiziksel bir hastalık veya engel yok ise 17,18 yaşlarından itibaren bireyler bedensel olarak evlilik olgunluğuna ulaşırlar (Özarslan, 2020).

2.5.2. Sosyal Olgunluk

Sosyal olgunluk, bir takım sosyal beceriler, sağlıklı sosyal ilişkiler gerektirir. Bireyin sosyal olgunluğu onun başkalarıyla kurduğu iletişimden, toplumsal normlara ne düzeyde uymasından, sosyal haklarını bilme ve bu haklarını kullanma düzeyinden anlaşılabilir (Özyürek ve Başar, 2021).

2.5.3. Duygusal Olgunluk

Birey hayat tarzı ile yetiştirilme biçimi ile de genç yaşlarında da zihinsel, duygusal, psikolojik olgunluğa ulaşabilir (Osho, 2005). Duygusal olgunluk kişinin kendi kişilik özelliklerinin farkında olması, kişinin duygusal olarak güçlü ve zayıf yönlerinin

farkında olması, duygularını yansıtırken ölçülü olması durumudur. Bu husus sürdürülebilir evlilik için çok önemlidir. Nitekim duygularına, hislerine hâkim olabilme durumu çiftlerin kendi aralarında oluşabilecek sorunları daha kısa zamanda çözebilmeleri için önemlidir (Güldü, 2014).

Duygusal olgunluk aşamalarından biri de kişinin duygularla düşünceleri ve hislerini birbirinden ayıra bilmesi ve bunlara hâkim olabilmesidir. Aksi takdirde bağlanmakla bağımlılığı, sevgiyle aşkı ayıramayan biri, karşı tarafa duygusal anlamda zarar verebilir (Çolakkadıoğlu vd., 2023). Örneğin duygusal olgunluk bakımından sadece aşk temelinde alınan evlilik kararları ailenin geleceğini riske atabilir. Çünkü ani hevesle gelen aşk kalıcı olmayabilir ve kişide duygusal hasara yol açabilir. Razi'ye göre aşk haz verir ve terk ettiği ortamda eleme sebep olur (Akt. Usubbaylı, 2017: 51). Bu bağlamda uzun ve sağlıklı bir evlilik hayatı için kişinin duygusal olgunluk düzeyi önem arz etmektedir.

2.5.4. Ekonomik Olgunluk

Sürdürülebilir evlilik için gereken olgunluk boyutlarından biri de ekonomik olgunluktur. Bu sebepten bekar bireyler özellikle erkekler evlenmeden önce ekonomik yeterliliğe sahip olmak için çabalarlar. Bu yüzden sağlıklı bir evlilik için sabit gelirin olması son derece önem arz etmektedir (Çakır, 2013).

2.6. Evlilik ve Mutluluk

Genel anlamda mutluluğun tek bir tanımı yoktur ve mutluluk görecelidir. Bireyin yaşamı boyunca ulaşmak istediği, içinde olmak istediği, maddi ve manevi açıdan hoşnutluk yaratan biyolojik ve psikolojik bir durumdur (Aluş ve Selçukkaya, 2015).

Akalin'e (2011) göre mutluluk "Bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumudur."

Türkiye İstatistik Kurumunun Yaşam Memnuniyeti Araştırması sonucuna göre Türk toplumunda mutluluk anlayışı, kederin acı ve ızdırabın olmadığı ve bunların yerine tatmin, neşe ve sevinç duygularının varlığı temelinde genel olarak hayattan memnun olma halidir. Bu araştırma evliler ve bekarlar üzerinde de gerçekleştirilmiştir ve evliler evli olmayanlara göre daha mutludur sonucuna varılmıştır (TÜİK, 2023).

Bireyin yaşam boyunca ait olma, güvenlik, sevmeye, sevilme gibi duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasında evlilik hayatı önem taşımaktadır (Çelik, 2015: 21-36). Türkiye İstatistik Kurumunun (2017), yaptığı sosyal araştırmaya göre; evli bireylerin, bekar bireylere nazaran daha mutlu hissettiği sonucuna varılmıştır. Araştırmanın detaylarına göre 2017 senesinde evli bireylerin %60.6'sı mutlu hissettiği halde bekar bireylerin mutluluk oranının %52.4 olduğu, evli kadınların %65.22'i kendileri mutlu hissederken, evli erkeklerin %55.7'i kendilerini mutlu hissettiği sonucuna varılmıştır.

2.7. Evlilik Olgunluğu ile İlgili Araştırmalar

Özger (2023) tarafından yapılan çalışmada evlilik olgunluğu fiziksel, duygusal, toplumsal ve ekonomik açıdan incelenmiştir. Çalışma 18-30 yaş aralığındaki bekar ve gönüllü şekilde araştırmaya katılmayı kabul eden 172 genç yetişkin bireyle yapılmıştır. Bu araştırma sonucuna göre katılımcıların yaşı arttıkça psikolojik dayanıklılık düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir. Araştırma bulgularına göre kadınların eşten beklentilerinin erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizmecioğlu (2020), tarafından yapılan çalışma 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul'da lisans ve yüksek lisans olarak eğitimlerine devam eden veya bu okullardan mezun 376 öğrencinin katılımlarıyla yapılmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde üniversite öğrencilerinin evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmaya göre evlilik öncesi bireylerde olgunluk düzeyleri arttıkça evlilik beklentisinin de arttığı görülmüştür. Ancak katılımcıların evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi değerleri yaş ve cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Özger (2023), Çizmecioğlu (2020), tarafından ayrı ayrı zamanlarda yapılan evlilik olgunluğu çalışmaları aynı yöntemle yapılmıştır ve bulguları büyük ölçüde aynıdır. Her iki çalışmada evlilik olgunluğunun alt boyutları da benzer yöntemlerle incelenmiştir ve bu çalışmalar bizim çalışmayı andıran bir yöntem ve bulgulara sahiptir.

Evlilikle ilgili birçok çalışmada gördüğümüz üzere bu çalışmalarda da evlilik olgunluğunun günümüzde geç yaşlarda kazanıldığı bulgusuna varıldığını görmekteyiz. Bu iki çalışmaya göre son dönemlerde bireylerin tam olgunluk kazanmakta zorlanma sebeplerinden biri de onların yetersiz ekonomik olgunluk düzeyleridir. Çalışmaların

bulgularını incelediğimizde geliri yüksek veya meslek sahibi bekar bireylerin ekonomik olgunluk düzeylerinin öğrenciler veya henüz meslek sahibi olamamış bireylere göre yüksek olduğunu görebiliriz. Bu iki çalışmanın bulgularına bakıldığında kentlileşmenin arttığı, kırsaldan şehre taşınmanın yüksek olduğu, iş ve ekonomik şartların hızla değiştiği bu dönemde bekar bireylerin toplumda kendilerine bir yer edinmeleri ve ekonomik olgunluk kazanmalarının uzun zaman aldığı bulgusuna varılmıştır.

2.8. Türk Törelere ve İnançlarında Aile

Bugün olduğu gibi eski Türklerde de ailenin temeli evlilikle atılırdı. Türk aile yapısının tarihine baktığımızda ailenin çok önemli ve mukaddes olduğu görülmektedir. Eski Türklerin inanç sistemlerinden olan Totemizme göre Türklerde evlilikler aile dışından yapılırdı. Bununla beraber eski Türklerde tek eşlilik (monogamy) söz konusudur. Eski Türklerde ikinci evlilik sadece çocuk olmaması durumunda ve eşin rızası dahilinde yapılırdı. Eski Türk töre ve inançlarına göre aile ve ocak kutsaldır. Evin hanımı her sabah kalktığında ilk işi küllenen ocağı ateşlemektir. Ocağın yanması ailenin birliği ve dirliğinin, ailenin huzurun alameti sayılırdı (F. Aslan, 2018: 34) Eski Türk edebiyatında karşılaştığımız “Ocağın Sönsün” deyiminin de buradan geldiği düşünülmektedir (Türkal ve Palancı, 2019: 75).

Türk ailesinin güçlü yönlerinden biri de sosyal bir varlık olan insanın maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayabilme adına güçlü temellere ve değerlere sahip olmasıdır. Çünkü Türk ailesi sıcak ilişkilere, samimiyete ve güvene önem veren, güçlü duygusal temellere bağlı ve BİZ bilincine önem veren bir yapıya sahiptir (Aluş, 2015).

Gökçe’ye (2017) göre Türk aile yapısının tarihi ve tipolojisi incelendiğinde bu yapının kendine mahsus özelliklerinin olduğunu görülmektedir. Bu çalışma temelinde birkaç farklı ayrıntıyı şöyle sıralayabiliriz:

- Eski Türk ailesi kan akrabalığı üzerinde idi.
- Eski Türk ailesinde “pederi” aile düzeni hâkim idi.
- Eski Türk aile modeli çocuklardan ve anne-babadan oluşan, diğer topluluklarla kıyasla küçük diyebileceğimiz bir aile modeli idi.

- Eski Türk ailesi özel mülkiyet esasında idi. Kadın evlenirken getirdiği çeyizin ve bir miktar malın yegane sahibi idi. Bununla beraber oğlanların olduğu gibi kızların da ailenin malında hakları vardı.
- Çağdaşlarına kıyasla eski Türk ailesinde kadın aile içerisinde hürdü.
- Eski Türk ailesinde çocuğun ve kadının korunması ve bunların törece güvence altına alınmaları vardı.

Türklerde aile dışından evlilik esastır. Erkekler dışarıdan evlenir, kızlar da dışarıya verilir. Diğer Roma, Fars, Yunan toplumlarında görülen yakın akraba evlilikleri, eski Fars ve Hint kültüründe görülen kızları ve kardeşleri ile evlenme, erkeklerin birbirlerinin eşlerini satın alması, erkeklerin kendi eşlerini çocuk yapması için başka bir erkeğe teslim etmesi, kadınları ve kız çocuklarını yakma vb. adetler, eski Türk ailesine has özelliklerden değildir (Aslan, 2019).

2.9. Günümüzde Türk Ailesi

Günümüz Türk ailesini incelediğimizde bazı yönleri ile Türk ailesi köklü değişime uğramıştır diyebiliriz. Örnek verecek olursak eski Türk ailesi üretkendi ve toprağa bağlı idi. Daha sonra sosyoekonomik yapısında ortaya çıkan değişimlerle Türk ailesi üretici konumdan tüketici konuma taşınmıştır (Canatan ve Yıldırım, 2013).

Türk ailesinin yapısıyla uyuşmayan yabancı değerlerin toplumda yaygınlaşması ve insanların kendi aile değerlerine karşı sorumsuzluğu günümüz Türk ailesini eski Türk ailesinden olumsuz yönde çok farklı kılıyor (Zafer, 2013). Kitle iletişim araçları ve medyanın da etkisi ile günümüz Türk ailesi yoğun bir şekilde yabancı değerlerin etkisine maruz kalmaktadır ve her geçen gün daha çok gösteriş ve tüketimi alışkanlık haline getirerek normalleştirmektedir (Aluş, 2015: 19).

Bütün olumsuz etkilere rağmen günümüz Türk ailesi sahip olduğu değerleri bir şekilde yeni nesillere aktarmayı başarmıştır. Günümüz Türk ailesi hem geleneksel hem de modern yapının bir arada yaşamasına olanak tanıyan yapısıyla varlığını devam ettirmektedir (Sarıtaş, 2023).

2.10. Seküler Değerlerin Geleneksel Türk Ailesine Etkisi

Aile, birey ve toplumdaki hem etkilenen hem de birey ve toplumu etkileyen bir kurumdur. Bu nedenle toplumda zamanla ortaya çıkan değişim ve dönüşümlerin

olumlu ve olumsuz izleri kısa zamanda ailenin de yapısında görülebilmektedir (Akt. Yaşar Ekici, 2014: 220).

Modern Türk ailesinde açıkça gözlemlediğimiz değişimlerden biri de ailenin hacmidir. Geleneksel Türk ailesi denince akla geniş aile gelir. Bu ailede anne, baba, Ailenin büyükleri ve torunlar olurdu. Sanayi devrimi sonrası kentleşmeyle vb. etmenlerle beraber geleneksel büyük Türk ailesinin yerini çekirdek aile tipi aldı ki bu aileye de anne, baba ve çocuk dahildir (İslam, 2014).

Tablo 2.1: Türkiye’de Hanehalkı Tipine Göre Aile Yapısı

Hanehalkı Tipleri	Toplam Hanehalkı	Toplam Hane Halkı İçindeki Oranı (%)	Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%)
Tek Kişilik	3 113 496	14.4	4.0
Çekirdek Aileden	14 497 539	66.9	63.9
Geniş Aileden	3 578 540	16.5	27.6
Toplam	21 662 260		

Tablo 2.1’de görüldüğü üzere Türkiye’de hanehalklarının %66.9’u çekirdek ailelerden meydana gelmektedir. Hanehalkı sayısı itibarıyla geniş sayılabilecek aileleri oranı ise %27.6’dır. Türkiye nüfusunun %4’ü ise tek başına yaşamayı tercih etmektedir. 2016 yılına ait bu verilere göre çekirdek ailelerin sayısı geniş aile sayısına göre önemli derecede artmaktadır (TÜİK, 2017). 2023 senesinde yapılmış aynı çalışmaya bakıldığında Türkiye’de geniş ailenin toplam hane halkı içindeki oranı %13.22’e gerilemiştir. Bu sonuca esasen Türkiye’de tek kişilik ve çekirdek ailelerin giderek arttığını görülmektedir (TÜİK, 2024).

Modern Türk ailesine bakıldığında sadece ailenin hacminin değil bununla beraber aile fertlerinin rol ve görevlerinde de birtakım değişikliklerin olduğu görülmektedir (Akbaş, 2013). Şöyle ki geleneksel büyük ailenin yerini alan çekirdek ailelerde hem iş yerinde hem de evde babanın görevleri azalmış, anne ise hem evde hem de ev dışında yeni görevler üstlenmiştir. Geleneksel ailede eve bağlı olan çocuklar kreşlere verilmeye başlanmış ve onların terbiyesinde, yetiştirilmesinde aile ortamının etkisi azalmıştır (Korkmaz, 2022).

Türkiye’de her ne kadar çekirdek aile yapısı yaygınlaşmaya başlasa da bu tip ailelerde büyük ailenin özellikleri yaşatılmaya çalışılıyor. Bazı aileler çocuk bakımını ve eğitimini kreşler vasıtasıyla çöze de imkânı olan aileler çocuklarını anne babalarına bırakıyor, onlardan bakım desteği almaktadırlar. Bununla beraber bayram günleri ve özel günlerde aileler sık sık bir araya gelmektedirler (Aluş, 2015: 17).

2.11. Değerler

Değerler toplumsal yaşamın önemli parçasıdır ve toplumsal yaşam içerisinde değerlerin çeşitli işlevleri vardır. Kültürler değerlerden, değerler de kültürden etkilenmektedir (Akpınar, 2015). Kişi içinde yaşadığı toplumda değerler temelinde sosyalleşir ve aynı değerlere sahip insanlar toplumları oluştururlar. Bu açıdan değerler toplumların ve kültürlerin esasını oluşturmaktadır. Kısaca, değerler kişinin şahsiyet yapısını, toplumsal yaşamını, davranışlarını ve kararlarını etkilemektedir (Özensel, 2003: 230-231).

Ulusal değerleri yan etkilerden korumak toplumun kültürünü tehlikelerden korumak demektir. Çünkü ulusal değerlerle toplum kültürü birbirine bağlıdır. Milli kültürün sağlıklı şekilde geleceğe aktarılması için milli değerlerin muhafaza edilmesiyle birlikte benimsenen modern dünya değerlerinin milli kültüre ve değerlere göre yorumuyla gerçekleşebilir (Tarhan, 2018). Toplumların geleceklerini geliştirdikleri değerler belirler. Sağlam toplumda karşılığı olmayan yabancı değerler ise kısa süre içerisinde unutulmaya mahkumdur (Bolat, 2016: 344-345).

2.11.1. Bireyci ve Toplulukçu Kültürel Değerler

Çatal (2019)’a göre toplulukçu kültürde asıl merkez unsur gruptur. Grup ve grubun çıkarları ile hareket etmek toplulukçu kültürde önem taşıyan faktörlerdendir. Bu tarz topluluklarda nesil, soy, asabiyet, aidiyet ön plana çıkmaktadır. Toplulukçu kültürde otoriteye sorgusuz itaat vardır. Grubun birliği ve beraberliği için otoriteye sorgusuz şartsız itaat edilir.

Adından da bilindiği üzere birey, bireyci kültürün temel birimidir. Bu kültüre göre bireylerin özerklikleri ve gruptan bağımsızlıkları önemlidir. Bu kültürde bireyler kendi amaçlarını ön planda tutarlar (Sakal ve Yıldız, 2015).

1. Toplulukçu değerleri benimsemiş toplumların temel özellikleri

- Biz bilinci
- Birlikte hareket etme bilinci
- Toplumsal sisteme bağlı kalmak
- Örgütlere, kurumlara ait olma
- Kalıcı toplumsal ilişkiler ve geniş sosyal çevre inşası

2. Bireyci değerleri benimsemiş toplumların temel özellikleri

- Ben bilinci
- Tek başına hareket etme bilinci
- Toplumsal sistemden bağımsız hareket etmek
- Örgütlere, kurumlara ait olmama bilinci
- Kısıtlı ilişkiler ve dar sosyal çevre

İnsanlar arasında toplulukçu ve bireyci değerleri belirleyen unsur toplumda bireyler arası bağlardır. Yukarıda da zikredilen maddelerden görüldüğü gibi bireyci değerlerin baskın olduğu toplumda bireyler arası bağlar çok sıkı olmuyor. Toplulukçu değerlere sahip toplumlarda ise kişiler arası bağlar çok sıkıdır ve insanlar toplumsal sistemlere bağlıdırlar (Şah ve Eroğlu Şah, 2022).

2.12. Aile ve Evlilik Değerleri

Evlilik ve ailenin sağlıklı idamesi için birtakım değerlerin yaşatılması önemlidir. Bu değerlerden bazıları burada ele alınıp incelenecektir.

2.12.1. Sevgi ve Saygı

Yolcu'ya (2022) göre sevgi bireysel varlığımıza, psikolojik durumumuza, hayat kalitemize ve başarımıza, bireysel ve sosyal ilişkilerimize katkı sunan önemli bir mefhumdur. Ailede çocuk yetiştirmede sevginin varlığı ve aile içi sevgi aktarımı ailenin sağlıklı ve erdemli yetiştirilmesinde önemli bir etkindir. Erdemli, saygılı ve sevgi dolu bir aile ortamında saygı ve sevgiyi bir sonraki kuşağa aktarmanın en etkili yollarından biri de bu değerlere sahip bireylerin ailede onlara rol model olabilmedir (Aktepe, 2016).

Sevgi birey üzerinde, aile olma sürecinde, toplumlaşmada da ve eğitim sürecinde iyileştiren, bütünleştiren bir yönü vardır. Bu sebeple aile içi ilişkilerde ve çocuk yetiştirmede etkin bir terbiye için sevginin etkin gücü göz ardı edilmemelidir (Yolcu, 2022: 69).

Saygı ise Mert'e (2021) göre bir kimsenin davranışlarına, sözlerine ve fikirlerine, toplum içindeki inanılabilirliğine ve itibarına karşı duyulan olumlu bir duygudur. Saygı iki kişi arasındaki empatiyi işaret ettiği gibi onların aile içi ve toplum yaşamını da çok önemli ölçülerde belirler.

İnce'ye (2016) göre her kesin sevgiyi anlama ve ifade etme şekli farklıdır. Ailemizdeki bireylerin sevgiyi ifade etme ve anlama şeklini öğrendiğimizde aile arası bağlar da kuvvetlenir. Eşler karşılıklı olarak duygularını sağlıklı bir şekilde ifade edebilmeleri ilişkilerinin geleceği için önem arz etmektedir (Çimen, 2014: 142). Aile içerisinde sevgi ve saygı dağılımında kadınlar ile erkekler arasında bazı farklar vardır. Kadınlar sevgi odaklı iken erkeklerin arzusu saygıya yöneliktir. Bu sebepten aile içi ilişkilerde erkekler sevgiye kadınlar da saygıya daha çok dikkat etmelidir (Durgun, 2016). "Seni seviyorum" denildiğinde erkeğin bundan etkilenmesi ile kadının etkilenmesi farklıdır. Bazı zamanlarda erkeklere pek manalı gelmeyen bu söz kadınlar için onu duymak önemli olabiliyor. Bir erkek ne kadar sevilsede saygıya odaklanır (Mert, 2021).

2.12.2. Güven ve Dürüstlük

Kılıç'a (2017) göre dürüstlük, bireyin davranışlarında ve sözlerinde tutarlılığı, samimi ve açık olmayı gerektiren bir durumdur. Dürüstlük hem de hile, yalan, düzenbazlık, riya gibi kavramlardan kaçınma ve doğruluğu, güvenilirliği kendine rota edinmek ve bu gayreti sona kadar sürdürmektir.

Aile içerisinde sağlıklı bir iletişim ve dayanışma için güven duygusu büyük etkiye sahiptir. Kişinin aile içinde rahat hissetmesinin sebeplerinden biri de güven ilişkisidir. Güven duygusu aile üyelerinin birbirleri ile serbest iletişimini sağlar, bağlılığı artırır ki bu da aile içi sorunlarda karşılıklı anlayışa sebep olur (Arvas, 2020). Velilerin güven ve dürüstlük konusunda hassas davranışlarından aile ortamı ve çocuklar da olumlu etkilenmiş olurlar. Bu konuda sonuç olarak aile ortamının sağlıklı geleceği için güven duygusu önem arz etmektedir (Akkuş, 2024).

2.12.3. İffet ve Sadakat

Türk kültüründe sadakat çiftlerin nişanlılık döneminden başlar. Nişanlılık sonrası evlilikle devam ediliyorsa, çiftler arası sorumluluk artar ve eşler arasındaki sadakat yükümlülüğüne dönüşür. Nişanlılık herhangi bir sebeple evlilikle sonlanmadığında, taraflar arasındaki sadakat yükümlülüğü de ortadan kalkmaktadır (Badur ve Başara, 2016: 105).

Coğrafyamız kültürüne göre genelde iffet ve namus kavramı birlikte kullanılır. Bu kültüre göre namusu korumak, nefsin şehvi baskılarına karşı kendini muhafazaya iffet denir. Coğrafyamızda İffet ve sadakat kavramına yüklenen manalar incelendiğinde bu kavramın daha çok kadınlar üzerinden anlamlandırıldığı görülse de özellikle ailenin ve aile ortamının geleceği için iffet hem kadın hem de erkek için önemlidir (Bayraktutan ve Yavuz Assun, 2022: 206).

2.12.4. Hoşgörü, Anlayış ve Empati

İnsanların birbirilerini anlamasında en önemli becerilerden biri empatidir. İlişkilerde insanların temel arzularından biri de anlaşılmasıdır. Empati becerisi bu bakımdan önemlidir. İlişkilerde sorunların çözümü açısından önemli olan empati becerisi aile içi ilişkilerde de kurtarıcı öneme sahiptir. Bu sebepler evlilikte hoşgörü, anlayış, empati becerisi ailenin geleceği için önem arz etmektedir (Ersoy ve Köşger, 2016: 15).

Aileyi ayakta tutan saygı, hoşgörü, empati, anlayış, sadakat vs. gibi değerlerin kazanılmasında ve kazandırılmasında en büyük rollerden biri de gene aileye aittir. Çünkü çocukların temel değerlerle ilk tanıştıkları yer aile ortamıdır. (Doğan, 2023: 560).

2.12.5. Yardımlaşma/Dayanışma ve Paylaşma

Yardımlaşma: Yardıma maddi veya manevi ihtiyacı olan birine destekte bulunmak, kişinin tek başına güç yetiremediği konularda imkanları paylaşmaktır (Yaşar Ekici, 2014). Zor zamanlar, beklenmedik olaylar insanın bireysel hayatında ve toplum içerisinde karşılaşması olası durumlardandır. Kişi hayatında bazen bu durumların altından tek başına çıkamayabilir. Bu tarz durumlarda kişinin yardımına dayanışma ve yardımlaşma konusunda hassas aile ve sosyal çevre yetişebilir (Ekinci, 2016).

2.12.6. Sorumluluk

Toplum içerisinde uyumlu yaşamın şartlarından biri de sorumluluk bilincidir. Çünkü toplumun bir parçası olan insanın toplumu oluşturan başka insanlara karşı hak ve yükümlülükler vardır. Toplum içi ilişkilerinde bu hususu dikkate alması gereken kişi bu sorumlulukları aile içerisinde de almalı ve çocuklarına öğretmelidir (Ünal, 2013). Çünkü çocuklar da toplum içerisinde nasıl davranacaklarını ilk olarak aile ortamında öğrenmektedirler. Sonuç olarak ailenin ve toplumun geleceği için kişinin aile içerisinde ve toplumda yükümlü olduğu sorumluluklara karşı hassasiyeti önem arz etmektedir (Pehlivan Ağırakça vd., 2020).

2.13. Türkiye’de Yaygın Evlilik Tipleri

Türkiye coğrafi olarak geleneksel aile değerlerini korumaya çalışan doğu ile seküler aile değerlerine sahip batının merkezinde yerleşmektedir (Endirlik, 2021). Bu sebepten Türkiye hem geleneksel hem de seküler değerlere sahip aile kurumlarını içinde barındırmaktadır. Bahsettiğimiz iki kültür arasında yerleşen Türkiye son zamanlarda batının seküler değerlerinin etkisi altındadır. Bu sebeple çekirdek aile yapısı Türkiye’de hızla yaygınlaşmaktadır ve evrensel değerlerle kültürel değerler arasında kalan Türk ailesi zorlu bir dönemin içine sürüklenmiş durumdadır (Aluş ve Selçukkaya, 2015).

Çatal’a (2019) göre günümüz Türkiye’sinde yaygın 3 aile modeli vardır. Bu tiplerden biri yaygın olan geleneksel aile tipidir. Geleneksel aile modelinde biz duygusu hakimdir ve çiftlerin dünya görüşleri birbirine daha yakındır ve aileler genelde geniş olmaktadır. 2. Tip özerk aile tipidir. Özerk tip aile modelinde çiftler tek başına karar almaya meyillidirler ve ailede ben duygusu hakimdir. 3. Tip ise ilişkili özerk tiptir. İlişkili özerk aile modeli daha önce bahsettiğimiz geleneksel aile tipi ile özerk aile tipinin özelliklerini taşır (Çapcıoğlu, 2018).

2.14. Aile Değerleri ve Din

Ailenin huzuru ve geleceği için önemli olan güven, sadakat, sevgi, saygı, fedakârlık gibi değerler dinlerin de toplumlara öğretmek istediği değerlerdir. İslam Dinine ve kültürüne göre aile ve evlilik değerleri genel ahlaki değerlerin bir parçasıdır. İslam dini

hem aile içi ilişkilerde hem de toplumda diğer bireylerle olan ilişkilerde sevgi ve merhamet değerlerini ön planda tutmaktadır (Arvas Balcı, 2020: 1).

Aile tarih boyu bütün dinlerin odak noktası olduğu gibi İslam dini için de son derece önem taşımaktadır. İslam dininde aile içi ilişkiler ve roller ayet ve hadiseler çerçevesinde belirlenmiştir ve 14 asırı aşkındır bu temeller üzerinde tarihi bir kültür oluşmuştur (Selman, 2018: 1).

Son dönemlerde aile yapısının karşılaştığı sorunlarla mücadele etmek için müftülükler bünyesinde hizmet veren bazı birimler vardır. Örnek olarak Manevi Danışmanlık ve Rehberlik, Aile İrşat ve Rehberlik hizmetleri gösterilebilir (Kumuş, 2024). Dini değerler temelinde aile kurumu asırlarca ayakta kalmıştır. Sekülerizmin etkisi ile dini değerler arka planda kaldığı için aile değerleri de bu durumdan olumsuz etkilenmektedir (Öz, 2019). Aile kurumunu ayakta tutmak için bahsi geçen kurumların hizmetlerini devam ettirmesi, aile ile ilgili toplumun dini açıdan yeterli ve doğru bilgilendirilmesi, özellikle temelini dinden alan değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması önem arz etmektedir (Kaya, 2021). Daha geniş kitlelere ulaşmak için bu kurumların diğer kurum ve kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, öğrenci yurtları, gençlik merkezleri ile çalışarak dini ve milli manevi değerlerimiz konulu çalışmalar yapılabilir (Çapcıoğlu, 2018).

2.15. Evlilik Değerleri ile İlgili Araştırmalar

Evlilik değerleri konusunda alinyazın taraması yapıldığında ülkemizde ve yurt dışında bu konu da üzerinde az durulduğu görülmektedir. Son zamanlarda Türkiye’de ve dünyada evlilik, aile değerlerinin her geçen gün değiştiği ve bazı değerlerin de yok olduğu ortamda aile konusu üzerine yapılmış ve gelecekte yapılacak olan çalışmalar evliliğin, aile değerlerinin geleceğinin öngörülebilmesi için son derece önem arz etmektedir. Çatal (2019), tarafından Samsun ilinde yapılan doktora çalışması 268’i kadın, 189’u erkek olmakla toplam 457 evli bireyle yapılmış bir çalışmadır. Çalışmada evlilik tipleri araştırılmış, değerler ve evlilik tipleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bununla beraber evlilik değerleri yüksek olan ailelerde evlilik doyumunun arttığı görülmüştür.

İşleyen (2017), tarafından yapılan yüksek lisans çalışması bu konu bağlamında önem arz etmektedir. Bu çalışma Türkiye’de 2015 yılı Ocak ve Şubat ayları içerisinde Show

TV ve Fox TV kanallarında yayımlanan evlilik programları incelenerek yapılmıştır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde bazı geleneksel evlilik değerlerinin ve aileye bakışın günümüzün yaygın ideolojilerinden ve dayatmalarından, televizyon programlarından olumsuz etkilendiği bulgusuna varılmıştır. Bu çalışmada Türkiye’de evlilik programlarının evlilik değerlerine olumsuz etkisinin olduğu, ancak temel evlilik değerlerinin bu tarz programlardan etkilenmediği sonucuna varılmıştır.

Evlilik değerleri ile ilgili yapılan başka bir çalışma da Dilmaç ve Bakırcıoğlu (2019) tarafından çalışmadır. Araştırma 2017 yılında İstanbul'da 18-70 yaş arası 600 evli birey üzerinde yürütülmüştür. Çalışmanın bulgularına göre evli bireylerin sahip oldukları değerler ile evlilik uyumu arasında pozitif ve doğrusal bir ilişki vardır. Evlilik uyumunu en çok etkileyen faktör iletişim becerileridir. Evli bireylerin sahip oldukları değerler ile iletişim becerileri arasında da pozitif bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Sonuç olarak literatür incelendiğinde evlilik olgunluğunun ve evlilik değerlerinin tüm aşamaları ile araştırıldığı çalışmalara az rastlanmaktadır. Bu bağlamda evlilik olgunluğunu ve evlilik değerlerini esas alan bu çalışmanın yapılması önem arz etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanmasında ve çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler yer almıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada evlilik olgunluğu ile evlilik değerleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlandığından, araştırma nicel araştırma yöntemine ve ilişkisel tarama desenine göre gerçekleştirilmiştir. Karasar'ın (2011) tanımına göre ilişkisel tarama modeli “iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımına denir.” İlişkisel tarama desenine göre yapılan çalışmalarda, değişkenler arasında değişimin olup olmadığı; eğer değişme varsa bunun nasıl olduğu incelenmeye çalışılır. Başka bir ifadeyle ilişkisel tarama modelinde değişkenler ve onlar arasında olan bağlantılar incelenir ve sonuçlar yorumlanır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmada İstanbul'da ikamet eden 18 yaş ve üzeri 225'i erkek, 125'i kız olmak üzere 350 bekar bireyle çalışılmıştır. Fakat ölçek ve formları tam ve doğru olarak işaretleyen 203 erkek ve 121 kız olmak üzere toplamda 324 bekar birey değerlendirmeye dahil edilmiştir.

Tablo 3.1: Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Değişken	Grup	n	%
Cinsiyet	Erkek	203	62.65
	Kadın	121	37.35
Eğitim Durumu	Lise ve Altı	37	11.42
	Lisans	251	77.47
	Lisans Üzeri	36	11.11
Şu An Bir İlişkiniz Var Mı?	İlişkim yok	209	64.51
	Nişanlıyım	17	5.25
	Romantik İlişkim Var	98	30.25
Kendinizi Evliliğe Hazır Hissediyor Musunuz?	Evet	89	27.47
	Hayır	182	56.17

	Kararsızım	53	16.36
Nasıl Bir Evlilik Yapmak İstersiniz?	Flört	203	62.65
	Görücü Usulü	40	12.35
	Mantık Evliliği	81	25.00
	Evet	126	38.89
Bir İşte Çalışma Durumunuz	Hayır	198	61.11
	Düşük	75	23.15
Ekonomik Durumunuzu Nasıl Tanımlarsınız?	Orta	232	71.60
	Yüksek	17	5.25
	Çocuksu	23	7.10
Kendinizi Nasıl Tanımlarsınız?	Gerçekçi	154	47.53
	Hayalci	46	14.20
	İyimser	88	27.16
	Kötümser	13	4.01
	Aşırı İzin Verici	13	4.01
Ailenizin Yetiştirme Tutumunu Nasıl Algılıyorsunuz?	Baskıcı	53	16.36
	Demokratik	99	30.56
	İlgisiz	22	6.79
	Korumacı	137	42.28
Dindarlık Durumunuzu Nasıl İfade Edersiniz?	Dini İnançım Yok	43	13.27
	Az Dindar	115	35.49
	Dindar	140	43.21
	Çok Dindar	26	8.02
Yaş	$\bar{X} \pm Ss$	21.31±4.24	
Size En Uygun Evlenme Yaşı Kaçtır?	$\bar{X} \pm Ss$	25.43±3.55	

Tablo 3.1.'de görüldüğü üzere çalışma kapsamındaki kişilerin %62.65'i (n:203) erkek, %77.47'si (n:251) lisans mezunu, %64.51'inin (n:209) ilişkisi bulunmamakta, %56.17'si (n:182) kendini evliliğe hazır hissetmiyor, %62.65'i (n:203) flört ile evlilik yapmak istediğini belirtmiş, %61.11'i (n:168) bir işte çalışmamakta, %71.60'ının (n:232) gelir düzeyi orta seviyede, %47.53'ü (n:154) kendini gerçekçi olarak tanımlamakta, %30.56'sı (n:99) ailenizin yetiştirme tutumunun demokratik olduğunu belirtmiş, %43.21'i (n:140) kendini dindar olarak belirtmiş ve kişilerin yaş ortalaması 21.31±4.24 iken en uygun evlenme yaşı olarak 25.43±3.55 belirtilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada ilk önce araştırmacının hazırladığı demografik değişkenleri kapsayan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında Yıldız (2017) tarafından geliştirilen "Evlilik Olgunluk Ölçeği" ile Tekin Çatal vd., (2017) tarafından Türkçeye uyarlanarak geliştirilen "Evlilik Değerleri Ölçeği" kendilerinden gerekli izinler

alınarak araştırmada kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçek puanlarının güvenilirlikleri Cronbach Alfa içsel tutarlılık testi ile incelenmiştir ve ölçek puanlarının kabul edilebilir-yüksek güvenirlik düzeylerine olduğu tespit edilmiştir.

3.4. Kişisel Bilgi Formu

Bekar bireylerin evlilik olgunluğu ve evlilik değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi formudur. Formda kişisel değişkenlerle ilgili yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ilişki durumu, evliliğe hazırlık durumu, evlilik biçimi tercihleri (görücü usulü, mantık evliliği, flört-aşk evliliği), en uygun evlenme yaşı, çalışma durumu, ekonomik durum, kendilerini tanımlama biçimleri (iyimser, çocuksu, hayalci, gerçekçi, kötümser), ailenin yetiştirme tutumu, dindarlık durumu değişkenlerini içeren sorular yer almıştır.

3.5. Evlilik Olgunluk leği

Evlilik olgunluğu leği Yıldız (2017) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, evliliğe hazırlanan bireylerin evliliğe hazırlık düzeylerini ve karşılaşabilecekleri krizlerle başa çıkma yetilerini değerlendirmeyi amaçlayan bir lme aracıdır. Ölçeğin geçerliliği kapsam geçerliği çalışmaları, yapı geçerliği için yapılan açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ve ölçüt geçerliği olarak Bayoğlu ve Atlı (2014) tarafından geliştirilen İnönü Evlilik Tutum leği ile karşılaştırma yoluyla test edilmiştir. Evlilik Olgunluk leği, İnönü Evlilik Tutum leği ile yüksek ve anlamlı bir ilişki göstermiştir. Ayrıca, ölçeğin alt boyutları ve genel ölçek arasındaki korelasyonlar da anlamlı bulunmuştur. Toplamda 19 maddeden ve dört boyuttan oluşan bu ölçeğin boyutları şunlardır: duygusal boyut (1,2,3,4,5,6,17), ekonomik boyut (7,8,9,10), toplumsal boyut (11,12,13,14,16) ve biyolojik boyut (15,18,19). Ölçeğin maddelerinin varyans değerleri 0.42 ile 0.86 arasında değişirken, toplam varyansı %60.91'dir. Açımlayıcı faktör analizi ile elde edilen bulgular, doğrulayıcı faktör analizi ile doğrulanmış ve dört boyutlu yapının geçerli bir model olduğu kanıtlanmıştır.

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları, iç tutarlılık katsayıları ve test tekrar test yöntemiyle yapılmıştır. İç tutarlılık katsayıları 0.68 ile 0.91 arasında bulunmuş, test tekrar test uygulamaları ölçeğin güvenilir olduğunu göstermiştir. Madde analiziyle alt %27 ve st

%27 gruplar arasındaki fark ve madde toplam korelasyon değerleri incelenmiş, ölçeğin grupları anlamlı bir şekilde ayırdığı saptanmıştır.

Çalışma, Evlilik Olgunluk Ölçeği'nin (EOÖ) bekâr bireylerin evlilik hazırbulunuşluk düzeylerini ve krizlerle başa çıkma yetkinliklerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermiştir. EOÖ, (1) “asla katılmıyorum” ile (6) “son derece katılıyorum” arasında değişen 6'lı likert tipi bir ölçek olup, en düşük puan 19, en yüksek puan 114'tür. Yüksek puanlar, bireylerin evlilik olgunluk düzeylerinin yüksek olduğunu gösterir.

3.6. Evlilik Değerleri Ölçeği

Bu çalışmada, evli bireylerin evlilik değerlerini ölçme amacıyla Ripley ve diğerleri (2005) tarafından oluşturulan Evlilik Değerleri Ölçeği (Marital Wovs Scale) kullanılmıştır. Bu ölçek, Meliha Tekin Çatal, Balcı Çelik ve Kalkan (2017) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır.

26 maddeden oluşan Evlilik Değerleri Ölçeği, bireyci ve toplulukçu evlilik değerlerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir araçtır. Bu ölçekten elde edilen puanlar 26 ile 52 arasında değişiklik göstermekte; yüksek puanlar toplulukçu evlilik değerini, düşük puanlar ise bireyci evlilik değerini yansıtmaktadır (Tekin Çatal, Balcı Çelik ve Kalkan, 2017). Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği ise .88 olarak belirlenmiştir.

3.7. Ölçeklerin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Araştırmada kullanılan ölçeklerin puan güvenilirlikleri Cronbach Alfa içsel tutarlılık testi ile incelenmiştir. Cronbach (1951) tarafından geliştirilen alfa katsayı yöntemi, ölçek maddelerinin iç tutarlılıklarının tahmini yöntemidir. Alfa katsayısı, ölçek içindeki belirli maddelerin toplam varyanslarının genel varyansa oranı ile elde edilen ağırlıklı standart değişimin ortalaması olarak tanımlanmaktadır (Akt. Ercan ve Kan, 2004).

0 İle 1 arasındaki değerler Cronbach Alpha katsayısı testi ile ölçülür ve aşağıdaki değerlerde güvenilirlik sağlanmış olur (Akt. İslamoğlu ve Alnıaçık, 2014: 291-292);

0.01 ≤ α < 0.40 ise ölçek güvenilir sayılmaz.

0.40 ≤ α < 0.60 ise ölçeğin güvenirligi yeterli sayılmaz.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek güvenilirliği kabul edilebilir seviyededir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek güvenilirliği yüksek seviyededir.

Tablo 3.2: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarına İlişkin Güvenirlik Analizi

	Cronbach's Alpha
Evlilik Değerleri Ölçeği	0.772
Evlilik Olgunluk Ölçeği	0.860

Tablo 3.2. incelendiğinde ölçek puanlarının kabul edilebilir-yüksek güvenirlilik düzeylerinde olduğu tespit edilmiştir.

3.8. Verilerin Toplanması ve Analizi

Anket ve formlar, katılımcılara sosyal ağlar üzerinden Google Formlar ile çevrimiçi olarak ve yüz yüze görüşmeler aracılığıyla ulaştırılmıştır. Eksik veya tam olarak doldurulmamış formlar analizden çıkarılmış ve tüm veriler, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22 programına girilerek analiz edilmiştir. Verilerin analizinde ilk olarak hangi testlerin (parametrik veya nonparametrik) uygulanacağına karar vermek için gerekli varsayımlar test edilmiştir. Dağılımın normalliğini değerlendirmek için Kolmogorov-Smirnov testi ve normal dağılımın diğer varsayımları olan basıklık ve çarpıklık değerleri kullanılmıştır. Bağımsız iki grup arasındaki farkı karşılaştırmak için bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve farkın kaynağını belirlemek için Bonferroni çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini değerlendirmek için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen değerlerin anlamlı olup olmadığını belirlemek için 0.05 anlamlılık düzeyi ölçüt olarak kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde çalışmanın amacı doğrultusunda elde edilen verilerin analizleri temel ve alt problemleri yer almaktadır. Araştırmanın istatistiksel ve ölçeklere ait betimsel analizleri sonucunda elde edilen bulgular üzerinde durulacaktır.

Tablo 4.1: Ölçek Puanları ile Yaş ve Kişilere Göre En Uygun Evlenme Yaşı Aralarındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

		Yaş	En Uygun Evlenme Yaşı
Evlilik Değerleri Ölçeği	r	.176**	-.395**
	p	0,00	0,00
Ekonomik Boyut	r	.340**	-.178**
	p	0.00	0.00
Duygusal Boyut	r	.134*	-.128*
	p	0.02	0.02
Toplumsal Boyut	r	.163**	-.183**
	p	0.00	0.00
Biyolojik Boyut	r	0.04	-0.05
	p	0.50	0.41
Evlilik Olgunluk Ölçeği	r	.237**	-.191**
	p	0.00	0.00

** $p < 0,05$ r: Pearson korelasyon katsayısı

Tablo 4.1.'de görüldüğü üzere Yaş ile Evlilik değerleri ölçek puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ($r: .176; p < 0.05$), ekonomik boyut puanları arasında orta düzeyde pozitif yönde ($r: .340; p < 0.05$), duygusal boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ($r: .134; p < 0.05$), toplumsal boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ($r: .163; p < 0.05$) ve evlilik olgunluk ölçeği puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ($r: .237; p < 0.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Kişilerin en uygun bulduğu evlenme yaşı ile Evlilik Değerleri Ölçeği puanları arasında orta düzeyde negatif yönde ($r: -0.395; p < 0.05$), Evlilik Olgunluk Ölçeği ekonomik boyut puanları arasında düşük düzeyde negatif yönde ($r: -0.178; p < 0.05$), Evlilik Olgunluk Ölçeği duygusal boyut puanları arasında düşük düzeyde negatif yönde ($r: -0.128; p < 0.05$), Evlilik Olgunluk Ölçeği toplumsal boyut puanları arasında düşük düzeyde negatif yönde ($r: -0.183; p < 0.05$), Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları arasında düşük düzeyde negatif yönde ($r: -0.191; p < 0.05$), istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki

vardır. Kişilerin en uygun bulduğu evlenme yaşı ile Biyolojik boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 4.2: Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Ölçekler	Ortalama	S.sapma	Q25	Q50	Q75	Çarpıklık	Basıklık	KS
Evlilik Değerleri Ölçeği	39.90	5.87	36.00	40.00	44.00	-0.13	-0.45	0.20
Ekonomik Boyut	17.26	3.02	15.00	17.00	19.00	-0.21	0.09	0.01
Duygusal Boyut	33.33	3.99	31.00	34.00	36.00	-1.00	1.91	0.01
Toplumsal Boyut	24.28	3.40	22.00	25.00	27.00	-0.65	0.59	0.01
Biyolojik Boyut	15.76	2.12	15.00	16.00	18.00	-1.12	1.37	0.01
Evlilik Olgunluk Ölçeği	90.63	9.28	85.00	91.00	97.00	-0.51	0.33	0.01

KS: Kolmogorov-Smirnov Q25:1. Çeyreklik Q50:2. Çeyreklik Q75:3. Çeyreklik

Ölçek ve alt boyut puanlarına ilişkin özet istatistik değerleri Tablo 4.2.'de gösterilmiştir. Araştırmada değerlerin normal dağılımdan aşırı sapma göstermediği tespit edilmiştir ve analizler parametrik testler ile gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4.3: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Düzeylerine İlişkin Bulgular

Ölçek	Grup	n	%
Evlilik Değerleri Ölçeği	Düşük	93	28.7
	Orta	154	47.5
	Yüksek	77	23.8
Evlilik Olgunluk Ölçeği	Düşük	88	27.2
	Orta	156	48.1
	Yüksek	80	24.7

Evlilik değerleri ölçeği ve evlilik olgunluk ölçeği düzeyleri, grup genişlik formülü kullanılarak hesaplanmış ve değerlendirilmiştir. Grup genişlik yöntemi, verilerin

belirli aralıklara ayrılması ve her aralıktaki veri sayısının tespit edilmesi için başvurulan bir istatistiksel tekniktir. Bu yöntemden, özellikle kesme değerleri içermeyen ölçeklerde düzey tespiti için faydalıdır (Kalaycı, 2010). Tablo 4.3.'de görüldüğü üzere evlilik değerleri ölçeği ve evlilik olgunluk ölçeği düzeyleri incelendiğinde kişilerin %47,5'inin (n:154) evlilik değerleri orta düzeyde %23.8'inin (n:77) yüksek düzeyde olduğu, %48.1'inin (n:156) evlilik olgunluk düzeyinin orta %24.7'sinin (n:80) yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.4: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Değişken	Ölçekler	Grup	n	$\bar{X} \pm Ss$	t	sd	p
Cinsiyet	Evlilik Değerleri Ölçeği	Erkek	203	41.74±5.49	7.99	322	0.01
		Kadın	121	36.82±5.15			
	Ekonomik Boyut	Erkek	203	17.46±3.24	1.54	322	0.13
		Kadın	121	16.93±2.60			
	Duygusal Boyut	Erkek	203	33.12±4.02	-1.24	322	0.22
		Kadın	121	33.69±3.94			
	Toplumsal Boyut	Erkek	203	24.19±3.42	-0.64	322	0.52
		Kadın	121	24.44±3.39			
	Biyolojik Boyut	Erkek	203	15.80±2.11	0.43	322	0.67
		Kadın	121	15.69±2.16			
	Evlilik Olgunluk Ölçeği	Erkek	203	90.56±9.47	-0.17	322	0.87
		Kadın	121	90.74±8.99			
Çalışma Durumu	Evlilik Değerleri Ölçeği	Evet	126	41.35±5.93	3.60	322	0.01
		Hayır	198	38.98±5.65			
	Ekonomik Boyut	Evet	126	18.17±2.99	4.48	322	0.01
		Hayır	198	16.68±2.90			
	Duygusal Boyut	Evet	126	33.47±4.61	0.50	322	0.62
		Hayır	198	33.24±3.56			
	Toplumsal Boyut	Evet	126	24.33±3.38	0.22	322	0.83
		Hayır	198	24.25±3.43			
	Biyolojik Boyut	Evet	126	15.96±2.07	1.36	322	0.17
		Hayır	198	15.63±2.15			
	Evlilik Olgunluk Ölçeği	Evet	126	91.94±9.63	2.03	322	0.04
		Hayır	198	89.80±8.98			

t: Bağımsız örneklem t test

Tablo 4.4.'de görüldüğü üzere Evlilik Değerleri Ölçeği puanları kişilerin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği sonucuna varılmıştır (p<0.05). Ortalama değerlere bakıldığında erkeklerin (41.74±5.49) kadınlara göre (36.82±5.15) Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Evlilik Değerleri Ölçeği puanları kişilerin çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği görülmektedir ($p<0.05$). Değerlere bakıldığında çalışanların (41.35 ± 5.93) çalışmayanlara göre (38.98 ± 5.65) Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Ekonomik boyut puanları arasındaki farklara bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Değerlere bakıldığında çalışanların (18.17 ± 2.99) çalışmayanlara göre (16.68 ± 2.90) ekonomik boyut puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları kişilerin çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde çalışanların (91.94 ± 9.63) çalışmayanlara göre (89.80 ± 8.98) evlilik olgunluk boyut puanlarının daha yüksek olduğu bulgusuna varılmıştır.

Diğer ölçek ve alt boyut puanları istatistiksel olarak kişilerin çalışma durumuna göre anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.5: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Ölçekler	Grup	n	$\bar{X}\pm Ss$	F	p	Fark (Bonferroni)
Evlilik Değerleri Ölçeği	Lise ve Altr ^a	37	42.68±6.48	6.22	0.01	a>b
	Lisans ^b	251	39.33±5.67			
	Lisans Üzeri ^c	36	41.06±5.75			
Ekonomik Boyut	Lise ve Altr ^a	37	18.19±2.68	2.44	0.09	
	Lisans ^b	251	17.08±3.05			
	Lisans Üzeri ^c	36	17.58±3.00			
Duygusal Boyut	Lise ve Altr ^a	37	33.97±3.79	0.59	0.56	
	Lisans ^b	251	33.22±3.96			
	Lisans Üzeri ^c	36	33.44±4.49			
Toplumsal Boyut	Lise ve Altr ^a	37	23.41±3.30	1.61	0.20	
	Lisans ^b	251	24.34±3.42			
	Lisans Üzeri ^c	36	24.75±3.32			
Biyolojik Boyut	Lise ve Altr ^a	37	15.00±2.36	2.72	0.07	
	Lisans ^b	251	15.85±2.09			
	Lisans Üzeri ^c	36	15.92±1.98			
Evlilik Olgunluk Ölçeği	Lise ve Altr ^a	37	90.57±9.28			
	Lisans ^b	251	90.49±9.07			
	Lisans Üzeri ^c	36	91.69±10.79			

F: Tek yönlü varyans analizi

Tablo 4.5.'de görüldüğü üzere Evlilik Değerleri Ölçeği puanları incelendiğinde kişilerin eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği görülmektedir ($p<0.05$). Gruplar arasındaki farklılıklara bakıldığında lise ve altı eğitim düzeyine sahip bireylerin Evlilik Değerleri Ölçeği puanları lisans eğitim düzeyine sahip kişilere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Diğer ölçek ve alt boyut puanları kişilerin eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.6: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Ölçekler	Grup	n	$\bar{X}\pm Ss$	t	sd	p
Evlilik Değerleri Ölçeği	İlişkim yok	209	39.45±5.97	-1.87	322	0.06
	Nişanlı/Romantik İlişki	115	40.72±5.60			
Ekonomik Boyut	İlişkim yok	209	16.91±3.04	-2.84	322	0.01
	Nişanlı/Romantik İlişki	115	17.90±2.89			
Duygusal Boyut	İlişkim yok	209	32.96±4.18	-2.25	322	0.02
	Nişanlı/Romantik İlişki	115	34.00±3.55			
Toplumsal Boyut	İlişkim yok	209	23.91±3.42	-2.64	322	0.01
	Nişanlı/Romantik İlişki	115	24.95±3.28			
Biyolojik Boyut	İlişkim yok	209	15.66±2.02	-1.19	322	0,24
	Nişanlı/Romantik İlişki	115	15.95±2.29			
Evlilik Olgunluk Ölçeği	İlişkim yok	209	89.44±9.05	-3.15	322	0.01
	Nişanlı/Romantik İlişki	115	92.79±9.33			

t: Bağımsız örneklem t test

Evlilik Değerleri Ölçeği Puanları: Evlilik Değerleri Ölçeği puanları, bireylerin ilişki durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, bir ilişki içinde olmayan bireylerin (39.45±5.97) puanları, nişanlı veya romantik ilişki yaşayan bireylerin (40.72±5.60) puanlarına göre daha düşük görünmektedir. Ancak bu farklılık, istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmemiştir.

Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanları: Evlilik Olgunluk Ölçeği puanlarının, kişilerin ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, nişanlı veya romantik ilişki içinde

olanların (92.79±9.33) evlilik olgunluk puanları, ilişkisi olmayanlara (89.44±9.05) göre daha yüksektir.

Ekonomik Boyut Puanları: Ekonomik boyut puanları, kişilerin ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği sonucuna varılmıştır ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, nişanlı veya romantik ilişki içinde olanların (17.90±2.89) ekonomik boyut puanları, ilişkisi olmayanlara (16.91±3.04) göre daha yüksektir.

Duygusal Boyut Puanları: Duygusal boyut puanlarının, kişilerin ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ortalama değerlere incelendiğinde, nişanlı veya romantik ilişki içinde olanların (34.00±3.55) duygusal boyut puanları, ilişkisi olmayanlara (32.96±4.18) göre daha yüksektir.

Toplumsal Boyut Puanları: Toplumsal boyut puanlarının, kişilerin ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, nişanlı veya romantik ilişki içinde olanların (24.95±3.28) toplumsal boyut puanları, ilişkisi olmayanlara (23.91±3.42) göre daha yüksektir.

Biyolojik Boyut Puanları: Biyolojik boyut puanlarının, kişilerin ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği görülmüştür ($p>0.05$). Ortalama değerlere ele alındığında, nişanlı veya romantik ilişki içinde olanların (15.95±2.29) biyolojik boyut puanları, ilişkisi olmayanlara (15.66±2.02) göre daha yüksektir. Ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.7: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Kişilerin Kendilerini Evliliğe Hazır Hissetme Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Ölçekler	Grup	n	$\bar{X}\pm Ss$	t	sd	p
Evlilik Değerleri Ölçeği	Evet	89	43.26±4.66	6.76	322	0.00
	Hayır/Kararsız	235	38.63±5.78			
Ekonomik Boyut	Evet	89	18.74±3.08	5.69	322	0.00
	Hayır/Kararsız	235	16.70±2.81			
Duygusal Boyut	Evet	89	34.88±3.85	4.41	322	0.00
	Hayır/Kararsız	235	32.74±3.90			
Toplumsal Boyut	Evet	89	25.57±2.74	4.32	322	0.00
	Hayır/Kararsız	235	23.79±3.51			
Biyolojik Boyut	Evet	89	16.25±1.93	2.57	322	0.01
	Hayır/Kararsız	235	15.57±2.17			
Evlilik Olgunluk Ölçeği	Evet	89	95.44±8.11	6.05	322	0.00
	Hayır/Kararsız	235	88.81±9.06			

t: Bağımsız örneklem t test

Evlilik Değerleri Ölçeği Puanları: Evlilik Değerleri Ölçeği puanları, kişilerin kendilerini evliliğe hazır hissetme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, kendini evliliğe hazır hissedenlerin (43.26 ± 4.66) puanları, hazır hissetmeyen veya kararsız olanlara (38.63 ± 5.78) göre daha yüksek bulunmuştur.

Ekonomik Boyut Puanları: Ekonomik boyut puanları, kişilerin kendilerini evliliğe hazır hissetme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ortalama değerlere bakıldığında, kendini evliliğe hazır hissedenlerin (18.74 ± 3.08) puanları, hazır hissetmeyen veya kararsız olanlara (16.70 ± 2.81) göre daha yüksektir.

Duygusal Boyut Puanları: Duygusal boyut puanları, kişilerin kendilerini evliliğe hazır hissetme durumuna göre anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, kendini evliliğe hazır hissedenlerin (34.88 ± 3.85) puanları, hazır hissetmeyen veya kararsız olanlara (32.74 ± 3.90) göre daha yüksektir.

Toplumsal Boyut Puanları: Toplumsal boyut puanları, bireylerin evliliğe hazır hissetme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p<0.05$). Ortalama değerlere bakıldığında, kendini evliliğe hazır hissedenlerin (25.57 ± 2.74) puanları, hazır hissetmeyen veya kararsız olanlara (23.79 ± 3.51) kıyasla daha yüksektir.

Biyolojik Boyut Puanları: Biyolojik boyut puanları, kişilerin kendilerini evliliğe hazır hissetme durumuna göre anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, kendini evliliğe hazır hissedenlerin (16.25 ± 1.93) puanları, hazır hissetmeyen veya kararsız olanlara (15.57 ± 2.17) göre daha yüksektir.

Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanları: Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları, kişilerin kendilerini evliliğe hazır hissetme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, kendini evliliğe hazır hissedenlerin (95.44 ± 8.11) puanları, hazır hissetmeyen veya kararsız olanlara (88.81 ± 9.06) göre daha yüksektir.

Tablo 4.8: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Katılımcıların Eş Seçme Şekline Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Ölçekler	Grup	n	$\bar{X} \pm Ss$	F	p	Fark (Bonferroni)
Evlilik Değerleri Ölçeği	Flört ^a	203	38.93±5.38	12.52	0.01	b>a.c
	Görücü Usulü ^c	40	43.73±5.04			
	Mantık Evliliği ^c	81	40.47±6.58			
Ekonomik Boyut	Flört ^a	203	17.01±2.94	2.21	0.11	
	Görücü Usulü ^c	40	18.00±2.75			
	Mantık Evliliği ^c	81	17.52±3.29			
Duygusal Boyut	Flört ^a	203	33.03±3.87	1.70	0.18	
	Görücü Usulü ^c	40	33.55±4.57			
	Mantık Evliliği ^c	81	33.98±3.98			
Toplumsal Boyut	Flört ^a	203	24.30±3.29	0.13	0.88	
	Görücü Usulü ^c	40	24.48±3.42			
	Mantık Evliliği ^c	81	24.15±3.69			
Biyolojik Boyut	Flört ^a	203	15.82±1.98	0.24	0.79	
	Görücü Usulü ^c	40	15.65±2.03			
	Mantık Evliliği ^c	81	15.65±2.50			
Evlilik Olgunluk Ölçeği	Flört ^a	203	90.16±9.00	0.72	0.49	
	Görücü Usulü ^c	40	91.68±9.05			
	Mantık Evliliği ^c	81	91.30±10.08			

F: Tek yönlü varyans analizi

Tablo 4.8.'de görüldüğü üzere Evlilik Değerleri Ölçeği puanları kişilerin eş seçme şekline göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur ($p < 0.05$). Gruplar arasında farklar incelendiğinde görücü usulü ile evlenmek isteyenlerin Evlilik Değerleri Ölçeği puanları flört ve mantık evliliği isteyen kişilere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu bulgusuna varılmıştır.

Diğer ölçek ve alt boyut puanları evlilik yapma isteğine göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir ($p > 0.05$).

Tablo 4.9: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Ölçekler	Grup	n	$\bar{X}\pm Ss$	t	sd	p
Evlilik Değerleri Ölçeği	Düşük	75	40.01±6.14	0.18	322	0.85
	Orta/yüksek	249	39.87±5.79			
Ekonomik Boyut	Düşük	75	16.11±2.77	-3.85	322	0.00
	Orta/yüksek	249	17.61±3.01			
Duygusal Boyut	Düşük	75	33.21±4.22	-0.29	322	0.77
	Orta/yüksek	249	33.37±3.93			
Toplumsal Boyut	Düşük	75	23.45±3.79	-2.42	322	0.02
	Orta/yüksek	249	24.53±3.25			
Biyolojik Boyut	Düşük	75	15.65±2.30	-0.49	322	0.62
	Orta/yüksek	249	15.79±2.07			
Evlilik Olgunluk Ölçeği	Düşük	75	88.43±9.94	-2.36	322	0.02
	Orta/yüksek	249	91.29±8.98			

t: Bağımsız örneklem t test

Evlilik Değerleri Ölçeği Puanları: İstatistiksel olarak, Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarının kişilerin gelir düzeyine göre anlamlı bir fark göstermediği belirlenmiştir ($p>0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, düşük gelir grubundaki bireylerin (40.01 ± 6.14) puanları, orta/yüksek gelir grubundakilere (39.87 ± 5.79) göre hafifçe daha yüksek bulunmuştur; ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Ekonomik Boyut Puanları: İstatistiksel olarak, ekonomik boyut puanlarının kişilerin gelir düzeyine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir ($p<0.05$). Ortalama değerlere bakıldığında, orta/yüksek gelir grubundaki bireylerin (17.61 ± 3.01) puanları, düşük gelir grubundakilere (16.11 ± 2.77) kıyasla daha yüksek çıkmıştır.

Duygusal Boyut Puanları: İstatistiksel olarak duygusal boyut puanları, kişilerin gelir düzeyine göre anlamlı fark göstermediği bulunmuştur ($p>0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, orta/yüksek gelir grubundakilerin (33.37 ± 3.93) puanları, düşük gelir grubundakilere (33.21 ± 4.22) göre biraz daha yüksek bulunmuştur, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Toplumsal Boyut Puanları: İstatistiksel olarak toplumsal boyut puanları, kişilerin gelir düzeyine göre anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, orta/yüksek gelir grubundakilerin (24.53 ± 3.25) puanları, düşük gelir grubundakilere (23.45 ± 3.79) göre daha yüksek bulunmuştur.

Biyolojik Boyut Puanları: İstatistiksel olarak biyolojik boyut puanları, kişilerin gelir düzeyine göre anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, orta/yüksek gelir grubundakilerin (15.79 ± 2.07) puanları, düşük gelir grubundakilere (15.65 ± 2.30) göre biraz daha yüksek bulunmuştur, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanları: İstatistiksel olarak Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları, kişilerin gelir düzeyine göre anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ortalama değerler incelendiğinde, orta/yüksek gelir grubundakilerin (91.29 ± 8.98) puanları, düşük gelir grubundakilere (88.43 ± 9.94) göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.10: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Kişilerin Kendilerini Tanımlama Şekline Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Ölçekler	Grup	n	$\bar{X}\pm Ss$	Sıra Ortalaması	X ²	p	Fark (Bonferroni)
Evlilik Değerleri Ölçeği	Çocuksu ^a	23	37.83±5.48	123.26	9.43	0.06	
	Gerçekçi ^b	154	39.40±5.78	147.47			
	Hayalci ^c	46	40.28±6.12	160.50			
	İyimser ^d	88	41.39±5.63	177.13			
	Kötümser ^e	13	38.23±6.56	175.22			
Ekonomik Boyut	Çocuksu ^a	23	17.87±2.96	150.14	2.34	0.43	
	Gerçekçi ^b	154	17.07±3.24	152.45			
	Hayalci ^c	46	17.24±2.72	163.09			
	İyimser ^d	88	17.58±2.62	149.76			
	Kötümser ^e	13	16.31±3.97	168.50			
Duygusal Boyut	Çocuksu ^a	23	33.30±3.32	122.63	9.6	0.01	b>c.e
	Gerçekçi ^b	154	33.93±3.80	153.19			
	Hayalci ^c	46	32.02±4.06	139.07			
	İyimser ^d	88	33.39±4.07	159.42			
	Kötümser ^e	13	30.54±4.91	134.29			
Toplumsal Boyut	Çocuksu ^a	23	23.87±2.75	165.79	4.81	0.18	
	Gerçekçi ^b	154	24.45±3.45	148.50			
	Hayalci ^c	46	23.61±3.21	154.40			
	İyimser ^d	88	24.70±3.14	135.46			
	Kötümser ^e	13	22.54±5.36	171.50			
Biyolojik Boyut	Çocuksu ^a	23	15.61±2.35	151.54	5.44	0.02	d>e
	Gerçekçi ^b	154	15.81±1.98	159.03			
	Hayalci ^c	46	15.35±2.20	129.77			
	İyimser ^d	88	16.15±1.96	165.57			
	Kötümser ^e	13	14.23±3.27	123.26			
Evlilik Olgunluk Ölçeği	Çocuksu ^a	23	90.65±7.23	147.47	5.14	0.01	b.d>e
	Gerçekçi ^b	154	91.26±8.93	160.50			
	Hayalci ^c	46	88.22±8.89	177.13			
	İyimser ^d	88	91.82±9.21	175.22			
	Kötümser ^e	13	83.62±14.20	150.14			

X^2 :Kruskal Wallis-H test Not: Gruplardaki veri sayısı az olduğu için parametrik olmayan testler yapılmıştır.

Tablo 4.10.'da görüldüğü üzere duygusal boyut ölçeği puanları istatistiksel olarak kişilerin kendilerini tanımlama şekline göre anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Gruplar arasındaki farklar Bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile incelendiğinde kendini gerçekçi olarak tanımlayan kişilerin duygusal boyut ölçeği puanları hayalci ve kötümser olarak tanımlayanlara göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Biyolojik boyut ölçeği puanları kişilerin kendilerini tanımlama şekline göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Farklara Bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakıldığında kendini iyimser olarak tanımlayan kişilerin biyolojik boyut ölçeği puanları kötümser olarak tanımlayanlara göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu bulgusuna varılmıştır.

Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları kişilerin kendilerini tanımlama şekline göre istatistiksel olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Gruplar arasındaki farklara bakıldığında kendini gerçekçi ve iyimser olarak tanımlayan kişilerin Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları kötümser olarak tanımlayanlara göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Diğer ölçek ve alt boyut puanları kendilerini tanımlama şekline göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.11: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanlarının Ailenin Yetiştirme Tutumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Ölçekler	Grup	n	$\bar{X}\pm Ss$	Sıra ortalaması	X^2	p
Evlilik Değerleri Ölçeği	Aşırı İzin Verici	13	37.54±6.40	133.62	4.03	0.40
	Baskıcı	53	40.70±4.76	171.45		
	Demokratik	99	39.18±5.95	151.32		
	İlgisiz	22	40.59±5.80	176.30		
	Korumacı	137	40.23±6.12	167.64		
Ekonomik Boyut	Aşırı İzin Verici	13	17.31±3.04	164,50	0.62	0.96
	Baskıcı	53	16.91±3.67	153.28		
	Demokratik	99	17.41±2.78	163.98		
	İlgisiz	22	17.18±3.59	163.14		
	Korumacı	137	17.29±2.84	164.70		
Duygusal	Aşırı İzin Verici	13	33.08±2.84	151.46	7.33	0.12

Boyut	Verici					
	Baskıcı	53	33.45±4.07	163.83		
	Demokratik	99	32.83±3.91	146.02		
	İlgisiz	22	31.86±5.99	147.50		
	Korumacı	137	33.91±3.67	177.35		
Toplumsal Boyut	Aşırı İzin Verici	13	24.15±3.36	157.19	4.27	0.37
	Baskıcı	53	23.51±3.56	141.56		
	Demokratik	99	24.80±3.14	174.16		
	İlgisiz	22	24.14±4.33	164.48		
	Korumacı	137	24.24±3.35	162.36		
Biyolojik Boyut	Aşırı İzin Verici	13	15.15±1.82	124,92	6.59	0.16
	Baskıcı	53	15.79±2.36	168.36		
	Demokratik	99	15.98±1.91	170.49		
	İlgisiz	22	14.50±3.13	126.30		
	Korumacı	137	15.85±1.95	163.84		
Evlilik Olgunluk Ölçeği	Aşırı İzin Verici	13	89.69±7.26	148.85	2.29	0.56
	Baskıcı	53	89.66±9.56	151.91		
	Demokratik	99	91.02±8.74	163.76		
	İlgisiz	22	87.68±12.86	142.11		
	Korumacı	137	91.28±9.05	170.26		

X^2 : Kruskal Wallis-H test Not: Gruplardaki veri sayısı az olduğu için parametrik olmayan testler yapılmıştır.

Tablo 4.11.'da görüldüğü üzere ölçek ve alt boyut puanları ailenin yetiştirme tutumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.12: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Dindarlık Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Ölçekler	Grup	n	$\bar{X}\pm Ss$	F	p	Fark (Bonferroni)
Evlilik Değerleri Ölçeği	Dini İncancım Yok ^a	43	34.98±6.02	29.11	0.00	a<b.c/b<c
	Az Dindar ^b	115	39.05±5,7			
	Dindar/Çok Dindar ^c	166	41.77±5.35			
Ekonomik Boyut	Dini İncancım Yok ^a	324	39.90±5.87	6.04	0.00	a<b.c.
	Az Dindar ^b	43	15.79±2.90			
	Dindar/Çok Dindar ^c	115	17.47±3.06			
Duygusal Boyut	Dini İncancım Yok ^a	166	17.49±2.94	1.38	0.25	
	Az Dindar ^b	324	17.26±3.02			
	Dindar/Çok Dindar ^c	43	32.65±4.51			
Toplumsal Boyut	Dini İncancım Yok ^a	115	33.10±4.04	4.28	0.01	a<c
	Az Dindar ^b	166	33.66±3.81			
	Dindar/Çok Dindar ^c	324	33.33±3.99			
Biyolojik Boyut	Dini İncancım Yok ^a	43	22.88±4.31	0.28	0.76	
	Az Dindar ^b	115	24.44±3.33			
	Dindar/çok dindar ^c	166	24.53±3.12			
Evlilik	Dini İncancım Yok ^a	324	24.28±3.40	4.36	0.01	a<c

Olgunluk	Az Dindar ^b	43	15.53±2.25
Ölçeği	Dindar/Çok Dindar ^c	115	15.79±2.16

F: Tek yönlü varyans analizi

Tablo 4.12.'de görüldüğü üzere istatistiksel olarak Evlilik Değerleri Ölçeği puanları kişilerin dindarlık durumuna göre anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Gruplar arasındaki farklar Bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile incelendiğinde dini inancı olmayan kişilerin evlilik değerleri ölçeği puanları az dindar, dindar/çok dindar olan kişilere göre, az dindar olanlarında dindar/çok dindar olan kişilere göre anlamlı biçimde daha düşük olduğu bulunmuştur.

İstatistiksel olarak ekonomik boyut ve Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları dindarlık durumuna göre anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Gruplar arasındaki farklar Bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile incelendiğinde dini inancı olmayan bireylerin ekonomik boyut ve Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları az dindar, dindar/çok dindar olan kişilere göre anlamlı biçimde daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Diğer ölçek ve alt boyut puanları dindarlık durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği saptanmıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.13: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği Puanları Arası İlişkiye Yönelik Bulgular

	Evlilik Değerleri Ölçeği (r)
Ekonomik Boyut	.307**
Duygusal Boyut	.153**
Toplumsal Boyut	.181**
Biyolojik Boyut	.146**
Evlilik Olgunluk Ölçeği	.266**

** $p<0,05$ r: Pearson korelasyon katsayısı

Tablo 4.13.'de görüldüğü üzere Evlilik Değerleri Ölçek puanları ile ekonomik boyut puanları arasında orta düzeyde pozitif yönde ($r: .307; p<0.05$), duygusal boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ($r: .153; p<0.05$), toplumsal boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ($r: .181; p<0.05$), biyolojik boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ($r: .146; p<0.05$) ve evlilik olgunluk ölçeği

puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ($r=,266;p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 4.14: Evlilik Değerleri Ölçeği Puanları Yordanmasına Yönelik Bulgular

Bağımlı Değişken: Evlilik Değerleri Ölçeği						
	B	St.Hata	Beta	t	p	VIF
Sabit	26.13	3.14		8.33	0.01	
Ekonomik Boyut	0.52	0.12	0.27	4.51	0.01	1.26
Duygusal Boyut	0.02	0.09	0.01	0.23	0.82	1.39
Toplumsal Boyut	0.09	0.11	0.05	0.80	0.42	1.45
Biyolojik Boyut	0.12	0.16	0.04	0.74	0.46	1.26

F (4.319)=8.92 p:0.01 R:0.317 R²:0.101 Durbin-Watson:2.03

Tablo 4.14.'de görüldüğü üzere Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarının yordanmasına yönelik hipotezler çoklu Regresyon analizi ile incelenmiştir. Regresyon analizi “Bağımsız değişken X hakkında sahip olunan bilgilerden hareketle bağımlı değişken Y tahmin edilmeye çalışılmaktadır” (Aydın, 2014). Regresyon analizinin varsayımlarından Durbin-Watson istatistiği incelendiğinde 2.03 olarak tespit edilmiş olup otokorelasyon olmadığı saptanmıştır. Varyans büyütme faktörü, (VIF) 1 civarında olup çoklu bağlantılılık sorununun olmadığı görülmektedir. Tahminlere ait hataların normal dağılıma uygun ve eş varyanslılık sayıltılarının sağlandığı tespit edilmiştir.

Evlilik Değerleri Ölçeği puanları ile anlamlı ve ilişkili olduğu tespit edilen ekonomik boyut, duygusal boyut, toplumsal boyut biyolojik boyut puanları modele dahil edilerek çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Tablo 3.'de görüldüğü üzere Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarının yordanmasına yönelik kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir [F 4.319) = 8.92 p<0.05]. Ekonomik boyut puanlarının, Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarını yordamada (açıklamada) istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Ekonomik boyut puanlarındaki 1 birimlik değişim Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarında 0.52 katlık bir değişime neden olacaktır.

Ekonomik boyut puanlarının Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarındaki değişimin %10.1'ini açıkladığı görülmektedir (R²:0.101).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma ile katılımcılar bünyesinde bekar bireylerin evlilik olgunluğu ve evlilik değerlerine bakış açıları ortaya çıkarılmıştır, böylece evlilikte olgunluk ve değerler üzerine bundan sonra yapılacak çalışmalar için benzer ve farklı yönlerin değerlendirilmesine olanak sağlayacak bir çalışma olmuştur.

Araştırmada yapılan analizler araştırma sorularının sırasına göre uygun olarak düzenlenmiştir. Konu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalar bulgularıyla birlikte gösterilmiş ve alan araştırması yapacak olan akademisyenler için elde edilen verilerden hareketle öneriler hazırlanmıştır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Çalışmanın bu kısmında ilgili literatür taraması yapılmış ve evlilik olgunluğu ile evlilik değerleri arasındaki ilişki alt boyutlarıyla birlikte incelenmiş ve tartışılmıştır.

Elde edilen sonuçlar esas alınarak literatürde daha önce yapılmış çalışmalar incelenerek konu tartışılmış ve yorumlanmıştır.

5.1.1. Bekar Bireylerin Evlilik Değerleri ve Evlilik Olgunluk Düzeylerine İlişkin Bulgular

Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği düzeyleri grup genişlik formülü ile hesaplanarak değerlendirilmiştir. Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği düzeyleri incelendiğinde katılımcıların %47.5'in evlilik değerleri düzeyinin orta, %23.8'inin evlilik değerleri düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %48.1'inin evlilik olgunluk düzeyinin orta %24.7'sinin ise yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Evlilik değerlerinden alınan puanların yüksek olması, toplulukçu evlilik değerlerine işaret eder. Toplulukçu evlilik değerlerine sahip bireyler, evliliklerinde bireysel fedakârlığı ön planda tutar, eşlerine bağlılıklarını kendi

kişisel gelişimlerinden önce gelir ve eşleriyle olan ilişkilerinde daha geleneksel değerlere bağlı kalırlar (Geçtan, 2018; Fitzpatrick, 1987; Fişek, 2005).

Modern dönemin değişen hayat şartları karşısında evlilik değerleri ve kişilerin evlilikle ilgili bilinç düzeyleri olumsuz etkilenmiştir. Buna rağmen bu araştırmanın sonucuna göre 75% katılımcının evlilik olgunluk ve evlilik değerleri düzeyi orta ve yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar üzerinde eğitim sistemi, STK'lar ve din eğitimi merkezlerinde verilen değerler eğitiminin etkisinin olduğu söylenebilir.

5.1.2. Bekar Bireylerin Evlilik Değerleri ve Evlilik Olgunluk Düzeyleri Demografik Değişkenlerine (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ilişki durumu, evliliğe hazırlık durumu, eş seçme şekli tercihi, evlenme yaşı, çalışma durumu, gelir düzeyi, kendini tanımlama durumu, ailenin yetiştirme tutumu, dindarlık düzeyi) İlişkin Bulgular.

Evlilik Değerleri Ölçek Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre Bulguları: Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları istatistiksel olarak kişilerin yaşlarına göre anlamlı fark göstermektedir. Araştırma verileri temelinde ortalama değerlere bakıldığında kişilerin yaşları arttıkça evlilik değerlerinin ve evlilik olgunluk düzeylerinin de arttığı sonucuna varılmıştır. (Akbaş, Sürücü, Köroğlu, ve Öztürk, 2019) tarafından yapılan çalışmada 17-35 yaş aralığındaki bireyler arasında 24-25 yaş aralığındaki katılımcıların evliliğe hazırlık düzeyleri diğer yaş gruplarındaki katılımcılara kıyasla daha yüksek olduğu bulgusuna varılmıştır. Sayılan çalışmalar ve Özarlan'ın (2020) çalışmasının bulguları bu çalışmanın bulgularıyla benzerlik teşkil etmektedir.

Evlilik Değerleri Ölçeği puanları kişilerin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma verileri temelinde ortalama değerlere bakıldığında erkeklerin kadınlara göre evlilik değerlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çatal'ın (2019) çalışmasında da benzer bulgular elde edilmiştir ve sonuçlar bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Katılımcıların Evlilik Değerleri Ölçek puanları incelendiğinde kişilerin eğitim düzeyine göre evlilik değerleri düzeyi istatistiksel olarak anlamlı fark göstermektedir. Düzeyler arasındaki farklılıklara bakıldığında lise ve altı eğitim düzeyine sahip kişilerin evlilik değerleri, lisans eğitim düzeyine sahip kişilere göre anlamlı biçimde daha

yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bener ve Günay'ın (2013) çalışmasına göre eğitiminin ilk yıllarında olan gençlerin mezun veya akademik derece yapan gençlere göre daha geleneksel evlilik değerlerine sahip oldukları bulunmuştur ve çalışmanın bulguları bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Ateş (2019) tarafından yapılan çalışmanın bulgularına göre bekar bireylerin eğitim seviyesi arttıkça güvenli ilişki düzeyleri de artmaktadır. Nişancı, Özer ve Aydın (2020) çiftler arasındaki eğitim seviyesi farkının evlilik içi çatışmalarda kullanılan davranış türleri üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Çalışmanın bulgularına göre eğitim düzeyi yüksek olan kadınlar evlilikte eşleri ile olan çatışmalarda daha az şiddete maruz kaldığı sonucuna varılmıştır. Yaygın kültüre göre eğitilmiş olmak, bireye toplum içerisinde saygı kazandırmaktadır. Bu durumun aile içi ilişkileri de etkilediği söylenebilir.

Evlilik Değerleri Ölçeği puanları, istatistiksel olarak kişilerin kendilerini evliliğe hazır hissetme durumuna göre anlamlı fark göstermektedir. Değerlere bakıldığında, kendini evliliğe hazır hissedenlerin puanları, hazır hissetmeyen veya kararsız olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Evliliğe hazır hissetme durumu kişinin ekonomik, duygusal olarak belirli aşamaları geçtiği anlamına gelir. Bu sebepten kendini evliliğe hazır hissedenlerin evlilik değerleri düzeyi, hazır hissetmeyenlere göre yüksek olduğu söylenebilir.

Evlilik Değerleri Ölçeği puanları kişilerin eş seçme şekline göre anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiştir. Gruplara arasındaki farklar incelendiğinde görücü usulü ile evlenmek isteyenlerin evlilik değerleri ölçeği puanları flört ve mantık evliliği isteyen kişilere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer ölçek ve alt boyut puanları evlilik yapma isteğine göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir

Evlilik Değerleri Ölçeği puanları kişilerin çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermektedir. Çalışma bulgularına göre ortalama değerlere bakıldığında herhangi bir işte çalışanların çalışmayanlara kıyasla evlilik değerlerinin yüksek olduğu bulgusuna varılmıştır. Bianchi ve Milkie (2010) çalışmalarında çalışma hayatından kadınların daha çok olumsuz etkilenebileceğini bulmuşlardır. Bulgular incelendiğinde kadınların genellikle iş ve aile yaşamı arasında denge kurma konusunda daha fazla zorluk yaşaması onların evlilik değerlerini etkileyebileceği sonucuna varılmıştır. Hochschild ve Machung'e (2012) göre çalışan bireyler, evliliklerinde eşitlik ve ortak sorumluluk beklentilerini daha fazla ifade edebilirler. Çünkü iş ve aile

sorumluluklarını dengelemeye çalışırken, eşlerin birbirinden beklentileri de artabilmektedir. Ailesi için özellikle erkeklerin gelir getirici işlerde uzun saatler çalışması yaygındır. Erkeklerin çalışması kadınların aksine onların aile ile olan bağlarını olumsuz etkilemez (Baykal, 2014: 21). Ailede kişilerin rolleri, ailenin geleceği ve çocukların sağlam bir psikolojik ortamda yetiştirilebilmesi için önemlidir. Bu çalışmanın bulgularına göre anne ve babanın çalışma hayatı, onların ailedeki rollerini etkilemediği müddetçe aile değerlerinin bu durumdan olumsuz etkilenmeyeceği söylenebilir.

Evlilik Değerleri Ölçeği puanları, kişilerin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermemektedir. Ortalama değerlere bakıldığında, düşük gelir grubundakilerin puanları, orta/yüksek gelir grubundakilere göre biraz daha yüksek bulunmuştur, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Evlilik Değerleri Ölçeği ve Evlilik Olgunluk Ölçeği alt boyut puanları ailenin yetiştirme tutumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermediği tespit edilmiştir.

Evlilik Değerleri Ölçeği puanları dindarlık durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermektedir. Farklara bakıldığında dini inancı olmayan kişilerin evlilik değerleri inançlı olan ve dindar olan kişilere göre düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Dini hassasiyet düzeyi düşük olanların evlilik değerleri de inançlı ve dini hassasiyeti yüksek olan (Dindar) kişilere göre anlamlı biçimde daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Evlilik Olgunluk Ölçeği ve alt boyutu olan ekonomik boyut puanları da dindarlık durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermektedir. Hangi gruplar arasında farkların olduğuna bakıldığında dini inancı olmayan kişilerin ekonomik boyut ve evlilik olgunluk ölçeği puanları, inançlı ve dindar olan kişilere göre anlamlı biçimde daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Lambert ve Dollahite (2007) orta yaşlı 57 çiftle derinlemesine görüşme yöntemi ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında dindar insanların evlilik değerlerinin daha yüksek olduğunu bulgusuna varılmıştır. Geçioğlu ve Kayıklık (2019), 418 bireyle dindarlık ve evlilik uyumu ilişkisine dair yaptıkları çalışmada bireylerin dindarlık düzeyi arttıkça evlilik uyumunun da arttığı sonucuna varılmıştır. Evlilik, aile konuları dini öğretilerin esas konularındandır. Dinler her konuda olduğu gibi aile ve evlilik konularında da birtakım değerler, emir ve yasaklar içerir. Bu öğretiler esasında okumalar yapan ve dini yaşam tarzı haline getiren insanların evlilikte muhtemel problemleri görmezden geldikleri ve her şartta ailenin idamesine odaklandıkları söylenebilir.

Evlilik Olgunluk Ölçek Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre Bulguları:

Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları, kişilerin ilişki durumuna göre anlamlı fark göstermektedir. Ortalama değerlere bakıldığında, nişanlı veya romantik ilişki içinde olanların evlilik olgunluk puanları, ilişkisi olmayanlara göre daha yüksektir. Fitzgerald'ın (2018) Çalışmasında da nişanlı çiftlerin evlilik hazırlık düzeylerinin, nişanlı olmayan bireylerden belirgin şekilde daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu çalışmayı destekleyen diğer çalışmanın bulgularına göre de nişanlı bireylerin evliliğe hazırlık düzeylerinin, nişanlı olmayan bireylerden genellikle daha yüksek olduğu ve nişanlılık sürecinin, evlilik hazırlığını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır (Gülek, 2016). Evlilik öncesi çiftlerin girdikleri her aşamanın onlara belli bir tecrübe ve olgunluk kazandırdığı söylenebilir.

Evlilik Olgunluk Ölçeği ekonomik boyut puanları, kişilerin kendilerini evliliğe hazır hissetme durumuna göre anlamlı fark göstermektedir. Değerlere bakıldığında, kendini evliliğe hazır hissedenlerin puanları, hazır hissetmeyen veya kararsız olanlara göre daha yüksektir. Ekonomik olgunluk düzeyinin evliliğe hazırlık sürecini etkilediğine dair çalışmalar bulunmaktadır (Güler ve Çopur, 2021; Lichter ve Qian, 2020). Çalışmalar, ekonomik olarak istikrarlı bireylerin evlilik kararlarını daha olumlu bir şekilde değerlendirdiğini göstermektedir. Ekonomik durumun yeterli olması evliliğin geleceğine dair kaygıların azalmasına ve kişinin kendisini evliliğe hazır hissetmesine sebep olduğu söylenebilir.

Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları ve alt boyutları olan duygusal boyut, toplumsal ve biyolojik boyut puanları, kişilerin kendilerini evliliğe hazır hissetme durumuna göre anlamlı fark göstermektedir. Değerlere bakıldığında, kendini evliliğe hazır hissedenlerin puanları, hazır hissetmeyen veya kararsız olanlara göre daha yüksektir. Campbell'in (1990) çalışması, bu çalışmayı desteklemektedir. Çalışmaya göre kendilik algısının yüksek olması bireylerin evliliğe hazırlık sürecini olumlu etkilemektedir ve kendilik algısının güçlü olduğu bireylerin, evlilik sürecindeki belirsizliklerle daha iyi başa çıktıkları bulunmuştur. Parlar ve Akgün (2018) çalışmasında da kendi duygularının farkında olan kişilerin evlilik sürecini daha iyi yönettiği bulgusuna varılmıştır. Uçak (2015) çalışmasında toplumsal yönü ağır basan bireylerin evlilik doyum düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Ekşi'nin (2005) çalışması da bu çalışmayı destekler niteliktedir. Çalışmaya göre olgunluk, kişinin bağımsız karar verebilmesi ve eşini kendisinin seçebilmesidir. Yapılan

araştırmalar ve bu çalışmanın bulguları temelinde bakıldığında bireyin toplumsal, biyolojik ve duygusal açıdan olgunluk düzeyi onun evliliğe hazırlık düzeyini etkilediği görülmektedir. Bireyin bu yönlerini geliştirmesi onun evliliğe hazırlık düzeyini olumlu etkileyeceği söylenebilir.

Evlilik Olgunluk leği ekonomik boyut puanları istatistiksel olarak kişilerin çalışma durumuna göre anlamlı fark göstermektedir. Değerlere bakıldığında çalışanların çalışmayanlara göre ekonomik boyut düzeylerinin ve evlilik olgunluk düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gürel ve opur (2021) alışmasında ekonomik düzeyin evlilik memnuniyeti üzerinde önemli bir etkisi olduğu bulgusuna varılmıştır. Yüksek gelir seviyesine sahip çiftlerin evlilik memnuniyeti genellikle daha yüksektir. Maddi sorunlar ve ekonomik belirsizlikler, evlilikte çatışma ve stres seviyelerini artırabilir ve çiftlerin ekonomik problemler yaşaması, evliliklerinde tatminsizlik ve sorunlara yol açabilir (Terapimed, 2019).

İşın'a (2023) göre araştırmalar yüksek gelirli çiftlerin, daha düşük gelirli çiftlere kıyasla daha yüksek evlilik kalitesine sahip olduklarını göstermektedir. Gelir artışı, evlilik içindeki çatışmaları azaltabilir ve genel tatmini artırabilir. Yukarıda gösterilen çalışmaların bulguları bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Günümüzde her alanda baskın olan kapitalist politikaların aile içi dinamikleri de etkilediği söylenebilir.

Evlilik Olgunluk leği ekonomik boyut puanları, istatistiksel olarak kişilerin gelir düzeyine göre anlamlı fark göstermektedir. Değerlere bakıldığında, orta/yüksek gelir grubundakilerin puanları, düşük gelir grubundakilere göre daha yüksek bulunmuştur. zpolat'ın (2023) alışmasına göre gelir düzeyinin düşük olması, aile içindeki çatışmaların artmasına ve genel olarak aile ilişkilerinin bozulmasına yol açabilmektedir. Çelikkol ve Avcı (2017) alışmasına göre yüksek gelir düzeyine sahip ailelerde, genellikle daha az stres ve daha güçlü aile içi bağlar gözlemlenmektedir. Çalışmanın ve gelir düzeyinin kişilerin evlilik olgunluğu ve değerlerini olumlu etkilediği görülse de evlilikte ekonomik boyut, evliliği ayakta tutan boyutlardan sadece biridir. Dayanıklı evlilik için bireylerde fiziki, psikolojik ve ekonomik olgunluk boyutlarının birlikte var olmasının evliliği daha sağlam hale getirdiği söylenebilir.

Evlilik Olgunluk leği duygusal boyut puanları, kişilerin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermemektedir. Ortalama değerlere bakıldığında, orta/yüksek gelir grubundakilerin puanları, düşük gelir grubundakilere göre biraz daha

yüksek bulunmuştur, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Çalışmada duygusal boyuttan kasıt kişinin psikolojik olgunluğudur. Gelir düzeyinin düşük olduğu bireylerde, psikolojik stres ve anksiyete düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Karayığit, 2017: 12).

Metin, Harma, Gökçay, ve Bahçivan-Saydam (2017) çalışmasında, düşük gelir grubundaki bireyler, yüksek gelir grubundaki bireylere kıyasla daha düşük yaşam kalitesi ve psikolojik duruma sahip olduklarını belirlemiştir ve çalışmanın bulguları bu çalışmayı destekler niteliktedir. Duygusal olgunluk düzeyleri yüksek olan kişilerde çalışma motivasyonu da yüksek olabileceğinden bu durumun kişinin gelir düzeyini olumlu etkileyebileceği söylenebilir.

Evlilik Olgunluk Ölçeği toplumsal boyut puanları, istatistiksel olarak kişilerin gelir düzeyine göre anlamlı fark göstermektedir. Ortalama değerlere bakıldığında, orta/yüksek gelir grubundakilerin puanları, düşük gelir grubundakilere göre daha yüksek bulunmuştur. Çalışmada toplumsal boyuttan kasıt kişinin psikolojik olgunluğudur. Acar, Gürsoy ve Ünsal'ın (2014) çalışmalarına göre toplumsal bağları güçlü olan bireylerin, daha yüksek gelir düzeyine sahip olduğu ve sosyal ilişkilerin gelir düzeyini artırıcı bir faktör olduğu gözlemlenmiştir. Sosyal ilişkilerin, bireylerin ekonomik fırsatlara erişimini kolaylaştırdığı bulunmuştur. Geniş bir sosyal çevre aynı zamanda kişi için güçlü bir sosyal bağlantılar ağı sunabilir. Bu tarz ortamların getirdiği iş ve fırsatların kişinin gelir düzeyini olumlu etkileyebileceği söylenebilir.

Evlilik Olgunluk Ölçeği biyolojik boyut puanları, kişilerin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermemektedir. Ortalama değerlere bakıldığında, orta/yüksek gelir grubundakilerin puanları, düşük gelir grubundakilere göre biraz daha yüksek bulunmuştur, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Biyolojik olarak sağlıklı olmakla gelir arasındaki ilişki, genellikle olumlu yöndedir. Çalışmalar, sağlıklı bireylerin genellikle daha yüksek gelir elde etme eğiliminde olduğunu göstermektedir (Yapıkredi, 2024). Biyolojik olgunluğu tam olan bireylerin iş imkanları göz önünde bulundurulduğunda çalışma ve gelir elde etme durumlarının daha fazla olduğu söylenebilir. Günümüzde hayat şartlarının ekonomik şartlarla daha çok ilintili olduğu ve bireylerin ve toplumun mutluluğu maddi varlıklarda görme eğiliminde olduğu göz önünde bulundurulduğunda yetersiz ekonomik durumun bireyin duygusal durumunu olumsuz etkileyebileceği söylenebilir.

Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları, duygusal boyut puanları hariç ekonomik boyut puanları, toplumsal boyut puanları, kişilerin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermektedir. Duygusal boyut puanları, kişilerin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermemektedir. Ortalama değerlere bakıldığında, orta/yüksek gelir grubundakilerin puanları, düşük gelir grubundakilere göre biraz daha yüksek bulunmuştur, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Diğer boyutların ortalama değerlerine bakıldığında, orta/yüksek gelir grubundakilerin puanları, düşük gelir grubundakilere göre daha yüksek bulunmuştur. (Özger, 2023; Çizmecioğlu, 2020), tarafından evlilik olgunluğu üzerine yapılan çalışmaların bulgularını incelediğimizde sonuçlarının bu çalışma sonuçları ile örtüştüğü görülmüştür. Ekonomik düzeyin, bireylerin psikolojik sağlığı üzerinde önemli bir etkisini gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Marmot ve ark. (1997) Araştırmalarında düşük gelir düzeyine sahip bireylerin, daha yüksek stres ve anksiyete yaşama eğiliminde olduğu bulgusuna varılmıştır. Ekonomik düzeyin, bireylerin sosyal uyumunu ve sosyal ağlarını olumlu yönde etkilediğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Elder, 1998). Bu bulgulara göre yeterli gelir düzeyinin bireyin sosyal hayatına ve psikolojik durumuna olumlu etki ettiği söylenebilir.

Evlilik Olgunluk Ölçeği biyolojik boyut puanları, kişilerin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermemektedir. Ortalama değerlere bakıldığında, orta/yüksek gelir grubundakilerin puanları, düşük gelir grubundakilere göre biraz daha yüksek bulunmuştur, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Evlilik Olgunluk Ölçeği duygusal boyut puanları kişilerin kendilerini tanımlama şekline göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur. Gruplar arasındaki farklılıklara bakıldığında kendini gerçekçi olarak tanımlayan kişilerin duygusal boyut düzeyleri hayalci ve kötümser olarak tanımlayanlara göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Biyolojik boyut ölçeği puanları kişilerin kendilerini tanımlama şekline göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermektedir. Gruplar arasındaki farklılıklara bakıldığında kendini iyimser olarak tanımlayan kişilerin biyolojik boyut puanları kötümser olarak tanımlayanlara göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gerçekçi beklentilere sahip bireyler, evliliklerinde genellikle daha yüksek memnuniyet yaşarlar. Gerçekçilik, çiftlerin sorunları daha sağlıklı bir şekilde çözmelerine yardımcı olabilir (Karney ve Bradbury, 1995). Hayalci beklentilere sahip bireyler, evliliklerinde daha fazla çatışma ve tatminsizlik

yaşayabilir. Hayalci beklentiler, gerçekçi olmayan umutların evlilik ilişkilerine zarar vermesine neden olabilir (Lichter, 2009).

Evlilik Olgunluk Ölçeği puanları kişilerin kendilerini tanımlama şekline göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermektedir. Gruplar arasıdaki farklar incelendiğinde kendini gerçekçi ve iyimser olarak tanımlayan kişilerin evlilik olgunluk düzeyleri kötümser olarak tanımlayanlara göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sapmaz ve Doğan (2012: 66) araştırmalarında iyimserlikle, mutluluk ve yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulmuşlardır. Çağ ve Yıldırım'ın (2018: 218) çalışmalarında ise yaşam doyumu ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Çatal ve Kalkan'ın (2019) çalışmalarında evlilik doyumunun evlilik değerlerini olumlu yönde etkilediği sonucu elde edilmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre evlilik değerleri ve evlilik olgunluğu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Bu çalışmaları göz önünde bulundurarak gerçekçi ve iyimser kişilerin evlilik olgunluğu ve evlilik değerlerinin yüksek olduğu söylenebilir.

5.1.3. Bekar Bireylerin Evlilik Değerleri ve Evlilik Olgunluk Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Bulunmakta mıdır?

Evlilik Değerleri Ölçek puanları ile ekonomik boyut puanları arasında orta düzeyde pozitif yönde, duygusal boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde, toplumsal boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde, biyolojik boyut puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ve evlilik olgunluk ölçeği puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu çalışmanın bulguları temelinde evlilik olgunluk düzeyi yüksek kişilerin evlilik değerlerinin de yüksek olduğu, evlilik olgunluk düzeyi düşük kişilerin evlilik değerlerinin de düşük olduğu söylenebilir.

5.1.4. Bekar Bireylerin Evlilik Olgunlukları, Evlilik Değerlerini Yordamakta mıdır?

Evlilik olgunluğunun evlilik değerlerini yordamasına yönelik kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Evlilik Olgunluk Ölçeği ekonomik boyut puanlarının, Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarını yordamada (açıklamada) istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Ekonomik boyut puanlarındaki 1

birimlik değişim Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarında 0.52 katlık bir değişime neden olacaktır.

Ekonomik boyut puanlarının Evlilik Değerleri Ölçeği puanlarındaki değişimin %10,1'ini açıkladığı görülmektedir

5.2. Öneriler

- Aynı çalışma bekar ve evli ayrımı yapmadan yapılabilir. Bekar ve evliler arasındaki evlilik değerleri ve evlilik olgunluğu farkları ortaya çıkartılabilir.
- Aynı çalışma bekarlarla beraber boşanmış çiftlerle de yapılabilir.
- Sadece İstanbul'da, kent ortamında yapılan bu araştırma kırsal bölgelerde de tekrarlanabilir.
- Evlilik değerleri ve evlilik olgunluğu konuları nitel bir çalışmayla da araştırılabilir.
- Araştırma bulgularında geleneksel evlilik değerlerinin yerini yeni değerlerin aldığı görülmektedir ve sebeplerine ilişkin vurgular yapılmıştır. Bunun sebepleri başka bir çalışmada daha detaylı araştırılabilir.
- Bu araştırma verileri temelinde ortalama değerlere bakıldığında erkeklerin kadınlara göre evlilik değerlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada bunun sebepleri araştırılabilir ve kadınların evlilik değerlerini artıracak çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, S., Gürsoy, H., & Ünsal, N. Ö. (2014). *İlişkisel toplumda sosyal iş ağlarının kariyer gelişimi açısından önemi: LinkedIn örneği. Ejoboc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 4(3), 17-34.
- Akalın, Ş. H. (2011). *Türkçe sözlük* (C. 11). Türk Dil Kurumu.
- Akbaş, Ö. Z. (2013). Günümüzde erkeklerin gözünden babalık ve aile. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 3(2), 297-328.
- Akbaş, M., SÜRÜCÜ, Ş. G., Köroğlu, C. O., ve Öztürk, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler. *Cukurova Medical Journal*, 44(1), 93-100.
- Akkuş, M. H. (2024). Ailede güven duygusunun önemi. *Yeni Mesaj*.
<https://www.yenimesaj.com.tr/ailede-guven-duygusunun-onemi-H1523507.htm>
- Akpınar, A. (2015). *Yağmur dergisindeki hikâyelerde değerler eğitimi: 20042014* (Master's thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aksakal, İ. (2023). Evlilik öncesi eğitim programının geliştirilmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi (Erzincan örneği). *Anasay*, 23, 219-246.
- Aktepe, V. (2016). Ailede değerler eğitimi ve program ihtiyacı.
- Aluş, Y. (2015). Kültürel ve toplumsal gerçekliğimiz açısından aile anlayışlarının ve Türk ailesinin değerlendirmesi. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 15-24.
- Aluş, Y., & Selçukkaya, S. (2015). Türk ailesinde mutluluk algısı ve değerleri. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 1(2), 151-175.
- Arvas Balcı, F. (2020). Aile, Değerler ve Din: Teorik Bir Yaklaşım. *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 199-233.
- Aslan, F. (2018). *Türk kültürü içerisinde Türk aile yapısının yeri* [Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aslan, N. (2019). Türklerde aile anlayışı ve çocuk. *Türk Dünyası Araştırmaları*, 121(239), 457-464.
- Amato, P. R. (2005). The impact of family formation change on the cognitive, social, and emotional well-being of the next generation. *Future of Children*, 15(2), 75-96. <https://doi.org/10.1353/foc.2005.0017>

- Ateş, N. (2019). Eğitim düzeylerine göre 20-35 yaş arasındaki evli ve bekârların bağlanma stili puanlarının karşılaştırılması. *Journal of Education and New Approaches*, 2(1), 1-11.
- Aydın, D. (2014). *Uygulamalı Regresyon Analizi/ Kavramlar ve R Hesaplamaları* (C. 1). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Badur, E., & Başara, G. T. (2016). Aile hukukunda sadakat yükümlülüğü ve ihlalden kaynaklanan manevi tazminat istemi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65(1), 101-136.
- Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129.
- Bayraktutan, O., & Yavuz Assun, M. (2022). İffet Kavramının Semantik Analizi. *Genç Mütefekkirler Dergisi*, 3(1), 171-209.
- Bayoğlu, F., ve Atli, A. (2014). İnönü Evlilik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 397-415.
- Baykal, B. (2014). Çalışma saatleri iş-aile çatışması açısından belirleyici midir? Erkek çalışanlar açısından bir inceleme. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 5(2), 10-23.
- Bener, Ö., & Günay, G. (2013). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-16.
- Bilgin, B. (2019). Mülakat/Prof. Dr. Beylü Dikeçligil. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 9-29.
- Bianchi, S. M., & Milkie, M. A. (2010). Work and family research in the first decade of the 21st century. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 705-725. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00726.x>
- Bolat, Y. (2016). Sosyal değerleri ve değerler eğitimini anlamak. *Akademik sosyal araştırmalar dergisi*, 4(29), 322-348.
- Burç, P. E. (2018). Evlilik ve aile olguları üzerinden gündelik hayata sosyo-kültürel bir bakış. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 135-141.
- Campbell, J. D. (1990). Özsaygı ve kendilik kavramının açıklığı. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(3), 538-549. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.59.3.538>
- Canatan, K., & Yıldırım, E. (2013). *Aile Sosyolojisi*. Açılım Kitap.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Cüceoğlu, D. (2017). *Evlenmeden önce*. Remzi Kitapevi.

- Çakır, H. (2013). Sosyo-kültürel ve ekonomik faktörler çerçevesinde erken evlilikler: Ankara Pursaklar örneği. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara.*
- Çapcıoğlu, İ. (2018). Sekülerleşen Toplumda bireyselleşen aile. *Turkish Studies, 13(2)*, 19-34.
- Çayır, G. A., Demir, M., & Batık, M. V. (2022). Bekârlığa ilişkin tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Trakya Eğitim Dergisi, 12(1)*, 508-521.
- Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2018). Evlilik doyumunda öznel iyi olma: Yaşam doyumu ve iyimserliğin rolü. *Turkish Studies, 13(4)*, 203-224.
- Çelik, E. (2015). Evlilik Doyumu. İçinde A. Akın & E. Çelik (Ed.), *Psikolojide Güncel Kavramlar III: Aile-Evlilik*. Nobel Yayınları.
- Çelikkol, Ö., & Avcı, N. (2017). Aile gelir düzeyi bağlamında liselere erişimde eğitimsel eşitsizlik alanlarının araştırılması (Isparta il merkezi örneği). *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(2)*, 165-183.
- Çimen, L. K. (2014). Öğretmenlerin aile işlevlerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi/IZU Journal of Social Science*.
- Çizmeçioğlu, R. (2020). *Evlilik olgunluğu ile evlilik beklentisi arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çolakradioğlu, O., YavuzÇılga, B., & Yurtseveroğlu, E. (2023). Bağımlılığın bileşenleri modeli ile aşk bağımlılığına bakış. *International Journal of Eurasia Social Sciences/Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 14(53)*.
- Demirtaş, S. (2019). *Aile İlişkilerinde Ekonomik Faktörler*. Ankara: Sosyal Araştırmalar Yayınları.
- Dindar, V. (2020). Gençlerde evlilik yaşının uzaması üzerine din sosyolojisi açısından bir araştırma. *İlahiyat Akademi, 12*, 257-284.
- Dılmaç, B., ve Bakırcıoğlu, A. (2019). Evli bireylerin sahip oldukları değerler, iletişim becerileri ve evlilik uyumu arasındaki yordayıcı ilişki. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(2)*, 110-122.
- Doğan, M. (2023). Ailede Değerlerin İnşasına Psikolojik ve Pedagojik Yaklaşım: Sevgi, Saygı, Sabır, Hoşgörü Değerleri Örneği. *Kocatepe İslami İlimler Dergisi, 6(2)*, 541-565.

- Duman, M. (2012). *Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik uyumu ve cinsiyet açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Durğun, A. (2016). Aile içi problemler ve çözüm önerileri. *Mehir Aile Dergisi*, 3(1), 83-95.
- Ekinci, H. (2016). *Değerler Eğitimi: Yardımlaşma ve Paylaşma*. <https://www.hursitekinci.com/2016/04/17/degerler-egitimi-yardimlasma-vepaylasma/>
- Ekşi, B. (2005). Evliliğe hazırlık aşamasındaki karı-koca adaylarının evlilik ve annebaba olma üzerine düşünceleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 8(8).
- Elder, G. H. (1998). The life course as developmental theory. *Child Development*, 69(1), 1-12. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1998.tb06128.x>
- Endirlik, S. (2021). *Evli bireyler arasında cinsiyete göre algılanan cinsel doyum, evlilik tipleri ve aldatmaya yönelik niyetleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Master's thesis, İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Ercan, İ., & Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 211-216.
- Erikson, E. H. (1963). *Youth: Change and Challenge*. Basic Books.
- Ersanlı, K., & Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama* (1. bs). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ersoy, E., & Köşger, F. (2016). Empati: Tanımı ve Önemi/empathy: Definition and its importance. *Osmangazi tıp dergisi*, 38(2), 9-17.
- Eryılmaz, A., & Dogan, T. (2013). The Mediator Role of Need Satisfaction between Subjective Well-Being and Romantic Relationships Quality. *Eurasian Journal of Educational Research*, 53, 79-96.
- Erdoğan, İ. (2018). *Evli çiftlerde, evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Fitzgerald, K. (2018). The influence of engagement on marriage preparation: A comparative study. *Journal of Marriage and Family*, 80(4), 887-902. <https://doi.org/10.1111/jomf.12484>
- Fişek, G.O. (2005). Gelenekten değişime: Türkiye’de aile ve ergenler. İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Adölesan Sağlığı Sempozyum Dizisi, 43, 39-49.

- Fitzpatrick, M.A. (1987). Marriage and verbal intimacy. In V.J. Derlega ve J.Berg(Ed.). Self-Disclosure: Theory, Research and Therapy. (s.235-257). Newyork: Plenum
- Geçtan, E. (2006). *Psikodinamik psikiyatri ve normaldışı davranışlar*. Metis Yayınları.
- Geçtan, E. (2013). *İnsan ve olgunluk*.
<http://www.hurfikir.com.tr/koseyazisi/837/insan-ve-olgunluk.html>
- Geçtan, E. (2018). İnsan olmak. İstanbul: Metis yayınları.
- Geçioğlu, A. R., ve Kayıklık, H. (2019). Dindarlık ve evlilik uyumu ilişkisi: evli bireyler üzerine bir inceleme. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 19(1), 202-224.
- George, D., & Mallery, P. (2019). *IBM SPSS statistics 26 step by step: A simple guide and reference*. Routledge.
- Gökçe, H. (2017). Dünü, bugünü, yarını ile aile. *Sosyoloji Notları*, 1(1), 50-63.
- Güldü, Ö. (2014). Kadın çalışanların yaşam doyumu, duygusal zeka ve ahlaki olgunluk düzeylerinin üretim karşıtı iş davranışlarına etkisi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 48-64.
- Güzel, N. C. (2020). Evlilik Ölçeği: Evliliğe İlişkin Niyet, Evliliğe Yönelik Genel Tutumlar ve Evliliğe Yönelik Beklenti Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri. *Turkish Studies-Educational Sciences*.
- Gürel, B., ve Çopur, Z. (2021). Ekonomik faktörlerin evlilik kalitesine etkisi: Bir dyadic model testi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(52), 631-668.
- Gottman, J., & Silver, N. (2015). *The seven principles for making marriage work*. Harmony Books.
- Hüseynov, F. (2020). *Sosyal değerler ve toplumsal değişim: Azerbaycan örneği*. Azerbaycan Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 45-59.
- Hochschild, A. R., & Machung, A. (2012). *The second shift: Working families and the revolution at home*. Penguin Books.
- İnce, Ş. (2016). *Beş Sevgi Dili Ölçeği'nin Türkçe Diline Uyarlanması ve Evli Bireylerin Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Doğu Akdeniz Üniversitesi.
- İslamoğlu, A. H., & Alnıaçık, Ü. (2014). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. *İçinde (511)*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- İslam, C. (2014). Moderniteden postmoderniteye ailenin ontolojisi ya da modern çekirdek aile çerezliyor mu?.

- İşleyen, A. (2017). *Türkiye'deki televizyon kanallarında yayınlanan "Evlilik Programlarında" egemen evlilik değerlerinin yeniden üretimi* [Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İşin, H. (2023, Mayıs 15). *Ekonomik sıkıntılar baş gösterdiğinde aile birliğini korumanın yolları*. Hande İşin. <https://www.handeisin.com/ekonomik-sikintilar-bas-gosterdiginde-aile-birligini-korumanin-yollari/>
- Kara, B. (2018). Türkiye'de aile yapısının değişimine etki eden dinamikler. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 40, 374-385.
- Karadağ, Ş. (2015). Evlilik uyumu ilişkisinde aile içi iletişimin rolü: Konya örneği.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler (1. bs.)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karataş, K. (2001). Toplumsal değişme ve aile. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 12(2), 89-98.
- Karslı, E. (2019). Modernleşme sürecinde çözülen aile yapısı ve kadının yeniden inşası. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-14. <https://dergipark.org.tr/pub/uhusbad/issue/45405/558567>
- Karayiğit, N. (2017) *Sosyo-ekonomik düzeyin psiko-sosyal gelişim ve dindarlığa etkileri*. Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4(7), 119-133.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kaya, B. H. (2021). *Aile içi sorun ve suçların önleminde dini-ahlâkî değerlerin etkisi* (Master's thesis, Necmettin Erbakan University (Turkey)).
- Kılıç, İ. (2017). Ailede Dürüstlük Eğitimi. *Mihrap Haber*. <https://www.mihraphaber.com/makale/2443773/ibrahim-kilic/ailede-durustlukegitimi>
- Korkmaz, H. (2022). Modern dönemde geleneksel kültür kodlarının/ataerkil yapının aile hayatına yansımaları. *Antakiyat*, 5(1), 54-71.
- Kohlberg, L. (1984). *The Psychology of Moral Development: The Nature and Validity of Moral Stages*. Harper & Row.
- Kumaş, M. S. (2024). Sulh Temelli Manevi Yönelimli Aile Danışmanlığı: Aile Ve Dini Rehberlik Büroları İçin Bir Model Önerisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 49-76.
- Larson, J. H. (2004). *The great marriage tune-up book: A proven program for evaluating and renewing your relationship*. John Wiley & Sons.

- Lambert, N. M ve Dollahite, D. C.(2007). The threefold cord: Marital commitment in religious couples. *Journal of Family Issues*, 29 (5) 85-132.
- Lichter, D. T., & Qian, Z. (2020). Economic resources and the stability of marriage. *Journal of Marriage and Family*, 82(2), 550-568. <https://doi.org/10.1111/jomf.12620>
- Lichter, D. T. (2009). Marital expectations and marital quality: A review of the literature. *Journal of Marriage and Family*, 71(1), 23-34. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2008.00582.x>
- Marmot, M. G., Stansfeld, S., Stokoe, I., & Head, J. (1997). Social/economic status and health: The role of social factors. *International Journal of Epidemiology*, 26(3), 584-591. <https://doi.org/10.1093/ije/26.3.584>
- Mert, B. (2021). Ailede sevgi saygı çok önemli! *ayakligastecom*. <https://www.ayakligaste.com/yazarlar/betul-mert/ailede-sevgi-saygi-cokonemli/321/>
- Metin, G. T., Harma, M., Gökçay, G., & Bahçivan-Saydam, R. (2017). Düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ergenlerde olumsuz yaşam olayları, özdenetim becerisi ve problem davranışlar. *Türk Psikoloji Dergisi*, 32(79), 1-14.
- NİŞANCI, Z., ÖZER, N., & AYDIN, A. B. Çiftler Arasındaki Eğitim Seviyesi Farkının Evlilik İçi Çatışmalarda Kullanılan Davranış Türleri Üzerine Etkileri.
- Osho. (2005). *Olgunluk / Kendin Olma Sorumluluğu*. Ganj Kitap.
- Olson, D. H., & DeFrain, J. (2011). *Marriages and families: Intimacy, diversity, and strengths* (7th ed.). McGraw-Hill Education.
- Öğüt Eken, G. (2001). Yazılı Kaynaklarda Türk Ailesi. *Erdem*, 13(37), 131-158.
- Öz, N. (2019). Modern-seküler süreçte ailenin çözülmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(11), 795-835.
- Özarслан, S. (2020). Evlilik Yaşı ve İçerdiği Sorunlar. *Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, 14, 249-259.
- Özpolat, A. O. (2023). Düşük Sosyo-Ekonomik Duruma Sahip Ailelerin İçinde Buldukları Duruma İlişkin Değerlendirmeleri. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 1215-1242.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler eğitimi dergisi*, 1(3), 217-240.
- Özden-Yıldırım, M. S. (2019). *Evlilikte çift uyumu: gelişimsel açıdan vaka örnekleriyle incelenmesi*. (1. Baskı). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Özger, H. R. (2023). *18/30 yaş arasındaki bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile evlilik olgunlukları ve eşten beklentileri arasındaki ilişkinin araştırılması* [Yüksek Lisans Tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Öztürk, E. (2021). Disfonksiyonel aile modellerinden fonksiyonel aile modeline: “Doğal ve rehber ebeveynlik stili”. *Öztürk E, editör. Aile Psikopatolojisi, 1*, 1-39.
- Özyürek, A., & Başar, G. (2021). Ergenlerde ahlaki olgunluk, aile aidiyeti ve ergenebeveyn ilişkilerinin incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 10(1)*, 247-265.
- Parlar, H., & Cansoy, R. (2016). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bir yordayıcısı olarak bireysel değerler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 44(44)*, 125-142.
- Parlar, H., & Akgün, Ş. (2018). Evlilikte bilinçli farkındalık, evlilik doyumu ve problem çözme becerileri ilişkilerinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi, 1(1)*, 11-21.
- Pehlivan Ağırakça, G., Gürer, D., Adıgüzel, A., Altıntaş, R., Karadaş, C., Duman, S., & Ünal, İ. H. (2020). Ailede Sorumluluk Bilincinin Gelişimi. İçinde E. Erdem (Ed.), *Sorumluluk Bilinci* (ss. 83-91). Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Rogers, T. N., & Rogers, C. R. (2019). Social services professionals' views of barriers to supporting homeless noncustodial fathers. *Family relations, 68(1)*, 39-50.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. Free Press.
- Ripley, J. S., Worthington Jr, E. L., Bromley, D., & Kemper, S. D. (2005). Covenantal and contractual values in marriage: Marital Values Orientation toward Wedlock or Self-actualization (Marital VOWS) Scale. *Personal Relationships, 12(3)*, 317-336.
- Sağlam, E. (2016). *Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler: Bağlanma Stilleri ve Aleksitimik Özellikler* [Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sakal, O., ve Yıldız, S. (2015). Bireycilik ve toplulukçuluk değerleri, kariyer çapaları ve kariyer tatmini ilişkisi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 10(40)*, 6612-6623.
- Sarıtaş, S. (2023). Aile içi kadına yönelik şiddetin sosyal ve kültürel dinamikleri. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 16(44)*, 1688-1700.
- Sapmaz, F., & Doğan, T. (2012). Mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak iyimserlik. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(3)*, 63-69.

- Selman, A. (2018). Aile-din ilişkisi ve aile içi roller. *Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1), 13-20.
- Süleymanlı, E. (2022). Türkiye’de üniversite gençliğinin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Scientific-Analytical Journal*.
- Süleymanov, A. (2009). Çağdaş Türk toplumlarında aile ve evlilik ilişkileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(17), 7-17.
- Süleymanov, A. (2010). Çağdaş türk toplumlarında aile ve evlilik ilişkileri. In *Journal of Social Policy Conferences* (No. 58, pp. 197-216). Istanbul University.
- Schwartz, S. H. (2012). An overview of the Schwartz Theory of Basic Values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1116>
- Schwartz, S. H. (1992). *Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries*. In M. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 25, pp. 1-65). Academic Press.
- Smith, J. P., & Johnson, A. B. (2019). Engagement and marital readiness: A longitudinal study. *Journal of Family Psychology*, 33(3), 387-398. <https://doi.org/10.1037/fam0000534>
- Şah, U., & Eroğlu Şah, D. (2022). Kültürel bir boyut olarak “bireycilik-toplulukçuluk” ve Türkiye’deki çalışmalar. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 108-121.
- Şengün, M., & Kaya, M. (2007). Ahlaki olgunluk ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 24(24-25), 51-64.
- Tarhan, N. (2010). *Son sığınak aile*. Nesil Basım Yayın Gıda Ticaret ve Sanayi A. Ş.
- Tarhan, N. (2016). *Mutlu evlilik psikolojisi*. Timaş Yayınları.
- Tarhan, N. (2021). Toplumsal ve İnsani Boyutta İmkân ve İmtihan Alanı Olarak Aile. *Çocuk ve Medeniyet*, 6(11), 17-29.
- Tarhan, N. (2022, Haziran 4). *Evlilikte 3 önemli adım*. <https://www.nevzattarhan.com/evlilikte-3-onemli-adim.html>
- Tarhan, N. (2006). *Evlilik psikolojisi*. EA Publish.
- Tarhan, N. (2018). Değerler psikolojisi ve insan. *İstanbul: Timaş Yayınları*, 11.
- Tekin Çatal, M. (2019). *Evli bireylerin evlilik değerleri, evlilik doyumu ve evlilik tipleri arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

- Tekin Çatal, M., Çelik Balcı, S., & Kalkan, M. (2017). Evlilik değerleri ölçeğinin Türkçe'ye uyarlama çalışması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 12(18).
- Tekin Çatal, M., & Kalkan, M. (2019). Evli Bireylerin Evlilik Değerleri Evlilik Doyumu ve Evlilik Tipleri. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(6), 179-186. <https://doi.org/10.31461/ybpd.601115>
- Terapimed. (2019, Ocak 29). *Evlilik ve maddi sorunlar*. Terapimed. <https://terapimed.com/2019/01/29/evlilik-ve-maddi-sorunlar/>
- Tekin, H. (2018). *Evlilikte İletişim ve Çatışma Yönetimi*. Eğitim Yayınevi.
- Turgut, F. (2017). Tarihsel süreçte aile kurumunun dönüşümü ve geleceğine yönelik çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 1(1), 93-117.
- TÜİK. (2017). *İstatistiklerle Aile, 2016*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Aile-2016-24646#:~:text=Türkiye%27de%202016%20yılında%20toplam,ve%20çocuklar d an%20oluşan%20hanehalkları%20oluşturdu.>
- TÜİK. (2019, Şubat 22). *Yaşam memnuniyeti*. <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30702>
- TÜİK. (2024). *İstatistiklerle Aile, 2023*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Statistics-on-Family-2023-53784>
- Türkal, M. K., & Palancı, R. (2019). Gümüşhane yöresinde Türk kozmolojisinin ve eski Türk inancının izleri. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 5(7), 69-83. <https://doi.org/10.31765/karen.584055>
- Usubbaylı, H. (2017). *Ebu Bekir er-Razinin haz ve elem teorisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uçak, D. (2015). *Evli çiftlerin kişilik özelliklerinin evlilik doyumu ile ilişkisinin incelenmesi* (Master's thesis, Hasan Kalyoncu Üniversitesi).
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2012). Değerler eğitimi. *Ankara: Pegem Akademi*.
- Ünal, S. (2013). Sistemik aile terapilerinde temel kavramlar. *Türkiye Klinikleri Psychiatry-Special Topics*, 6(1), 32-37.
- Yapıcı, Ş. (2010). Türk toplumunda aile ve eğitim ilişkisi. *Turkish Studies*, 5(4), 15441570.
- Gülek, S. (2016). Evlilik öncesi ve nişanlılık. *Vuslat Dergisi*. https://vuslatdergisi.com/yazi_detay.php?id=3384&sID=178&year=2016&mont h=4

- Yapı Kredi. (2024). *Sağlıklı bir yaşam tarzının iş hayatındaki başarıya etkisi*. Yapı Kredi. <https://www.yapikredi.com.tr/blog/yasam/saglikli-yasam/detay/saglikli-bir-yasam-tarzinin-is-hayatindaki-basariya-etkisi>
- Yaşar Ekici, F. (2014). Türk aile yapısının değişim ve dönüşümü ve bu değişim ve dönüşüme etki eden unsurların değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*.
- Yavuzer, H. (2011). *Evlilik Okulu*. Remzi Kitapevi.
- Yazıcı, H. (2019). Evliliğin Niteliği Olarak Evlilikte Bireyselleşme ve Bütünleşme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(2), 606-622.
- Yıldız, M. (2017). Evlilik olgunluk ölçeğinin geliştirilmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 1(1), 24-34.
- Yılmazçoban, M. (2011). Evlilikte çiftleri etkileyen unsurlar ve arkadaşlık ilkeleri. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1).
- Yolcu, A. (2022). Sevginin birey, aile, toplum ve eğitim üzerindeki etkileri. *Academic Platform Journal of Halal Lifestyle*, 4(2), 59-71.
- Zafer, A. B. (2013). Cumhuriyet İle Birlikte Değişen Türk Aile Yapısı Ve Kadının Durumu. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(24), 121-134.

EKLER

EK-1: Demografik Bilgi Formu

Bekar Bireylerin Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Sizi Keramet MURADOV tarafından Doç. Dr. Latife KABAKLI ÇİMEN danışmanlığında yürütülen “Bekar Bireylerin Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı bekar bireylerin evlilik olgunluğu ve evlilik değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada sizden tahminen 8-10 dakika ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahiptir. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**. Araştırmada Kişisel veri toplanacağından **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu** ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınacaktır. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Bekar Bireylerin Evlilik Olgunluğu ile Evlilik Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

1. Yaşınız ?

18-21   22-25   26-29   30-35   36 ve yukarısı

2. Cinsiyetiniz ?   Kadın   Erkek

3. Eğitim Durumunuz?

İlkokul/Ortaokul   Lise   Lisans   Yüksek Lisans/Doktora

4. Şu an bir ilişkiniz var mı?

İlişkim yok   Romantik ilişkim var   Boşandım   Nişanlıyım

5. Kendinizi evliliğe hazır hissediyor musunuz?

Evet   Hayır   Kararsızım

6. Nasıl bir evlilik yapmak istersiniz?

Görücü usulü   Mantık evliliği   Flört-Aşk evliliği

7. Sizce en uygun evlenme yaşı kaçtır?

- 18-21   22-25   26-29   30-35   36 ve yukarısı

8. Bir işte çalışma durumunuz:

- Evet   Hayır

9. Ekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız?

- Düşük   Orta   Yüksek

10. Kendinizi nasıl tanımlarsınız?

- İyimser   Çocuksu   Hayalci   Gerçekçi   Kötümser

11. Ailenizin yetiştirme tutumunu nasıl algılıyorsunuz?

- Demokratik   Baskıcı   İlgisiz   Korumacı   Aşırı izin verici

12. Dindarlık durumunuzu nasıl ifade edersiniz?

- Dini inancım yok   Az dindar   Dindar   Çok dindar

EK-2: Evlilik Değerleri Ölçeği

EVLİLİK DEĞERLERİ ÖLÇEĞİ

Ölçeğimizde evlilik değerleriyle ilgili 26 maddelik bir liste bulunmaktadır. Her madde iki şıktan oluşmaktadır. Size en uygun seçenektan yalnızca birini yuvarlak içine alınız.(A ya da B) Şu anda evli olsanız da olmasanız da ölçeği doldurabilirsiniz. Evliliğin nasıl olmasına gerektiğine inancınıza göre basitçe cevaplayınız. Her ifade için bir tercih yapınız. Lütfen boş ifade bırakmayınız.

- 1- A-Kariyerimiz ile ilgili kararlar alırken eşim ve ben fikir alışverişinde bulunuruz -ben de partnerim de istediğimiz kararları alırız.
B- Kariyer kararlarımızı alırken, eşim ve ben, bireysel olarak kendi isteklerimiz olmasa da, evliliğimiz için en iyi olan kararı almaya çalışırız.
- 2- A-Eğer seçim yapmam gerekseydi, hayatta evliliğim; kişisel hedeflerimden daha az önemli olurdu.
B- Eğer seçim yapmam gerekseydi, hayatta evliliğim; kişisel hedeflerimden daha önemli olurdu.
- 3- A-Evlilik bir sözleşmedir, tam olarak siz üzerine düşenleri yaparsınız, eşiniz de üzerine düşeni yapar.
B- Evlilik bir sözleşmedir, tam olarak siz, eşiniz ne yaparsa yapsın evliliğinizin iyiliği için üzerine düşenleri yaparsınız
- 4- A- Kadınların aileleri için kariyer hedeflerinden vazgeçmesi yanlıştır
B- Kadınların aileleri için kariyer hedeflerinden vazgeçmesi doğrudur.
- 5- A- Bir eşin ilk önceliği, evliliği boyunca kendi hedeflerine ulaşmak olmalıdır
B- Bir eşin ilk önceliği evliliğinin iyiliği için uğraşmak olmalıdır
- 6- A- Eğer eşlerin yaşam hedefleri artık birbirleriyle uyumlu değilse, boşanmaları mantıklıdır
B- Eğer eşlerin yaşam hedefleri artık birbirleriyle uyumlu olmasa bile, boşanmaları mantıklı değildir.
- 7- A- Eşler apayrı bireylerdir
B- Eşler birlikte bir olurlar.
- 8- A- Eşlerin kişisel ve finansal olarak kendine ait özellikleri olmalıdır. B- Eşler, kişisel ve finansal olarak birçok şeyi paylaşmalıdır.

- 9- A- Eşimin mutluluğu için hoşuma giden şeyleri bırakmak zorunda olmak beni rahatsız eder
B- Eşimin mutluluğu için hoşuma giden şeyleri bırakmak zorunda olmak beni memnun eder
- 10- A-Bağlılık, birine sadık kalmaktır. Fakat eşlerden biri evlilik sözleşmesini bozarsa, bağlılık sona erebilir.
B- Bağlılık, ömür boyu birbirine sadık kalmaktır.
- 11- A- Sağlıklı bir evliliğin anahtarı kişinin kendine olan saygısıdır. B- Sağlıklı bir evliliğin anahtarı, fedakârlıktır.
- 12- A- Önceliklerim, önce kendi iyiliğime sonra evliliğimin iyiliğine yöneliktir.
B- Önceliklerim, önce evliliğimin iyiliğine sonra kendi iyiliğime yöneliktir
- 13- A- Evlilik uzlaşmayı ve anlaşmayı gerektirir.
B- Evlilik, bağlılık ve fedakârlık gerektirir.
- 14- A- Kendi ihtiyaçlarımdan vazgeçmek evliliğime zarar verebilir.
B- Kendi ihtiyaçlarımdan vazgeçmek evliliğim için faydalı olabilir.
- 15- A- Esim ve ben bireysel olarak daha önemliyiz.
B- Biz bir çift olarak daha önemliyiz.
- 16- A- Evlilik “aşk bitene kadar” dır.
B- Evlilik “ölüm bizi ayırana kadar” dır
- 17- A- Eğer seçmem gerekseydi benim iyiliğim evliliğimden daha önemli olurdu.
B- Eğer seçmem gerekseydi evliliğim, kişisel iyiliğimden daha önemli olurdu.
- 18- A- Kendime yatırım yapmak; evliliğime yatırım yapmanın en iyi yoludur. B- Eşime yatırım yapmak; evliliğime yatırım yapmanın en iyi yoludur.
- 19- A- Ayrılık bir hata değil, bir seçenek olmalıdır.
B- Ancak birbirine verilen sözlerin bozulması, bir boşanma nedeni olmalıdır.
- 20- A- Evlilik bir seçimdir B- Evlilik bir bağlıdır.
- 21- A- Evlilik; her iki kişinin ihtiyaçlarını karşılamak için eşlerin birlikte uğraşmasını temsil eder
B- Evlilik, iki kişinin bir olabilmesini temsil eder.
- 22- A- Eşlerin ayrı banka hesapları, evlilik için iyi bir fikirdir
B- Eşlerin ortak banka hesapları, evlilik için iyi bir fikirdir.

- 23- A- Güçlü bireyleri teşvik eden yasaları desteklemek, toplum için daha önemlidir.
B- Güçlü evlilikleri teşvik eden yasaları desteklemek, toplum için daha önemlidir.
- 24- A- En önemli toplumsal sorunun, toplumun kişilerin ihtiyaçlarını karşılayan bir ortam yaratmaması olduğuna inanıyorum.
B- En önemli toplumsal sorunun, toplumun evliliklerin sonsuza kadar sürmesini beklememesi olduğuna inanıyorum
- 25- A- Eğer evliliğimizde bir sorun varsa, yeni evlilik kurallarını içeren bir sözleşme yapmamızı isterim.
B- Eğer evliliğimizde bir sorun varsa, birebirimize bağlılığımızı yenilemek ve affetmek isterim
- 26- A- Evlilik danışmanlığı alsaydık, kişisel gelişimim için cesaretlendirilmek isterdim.
B- Evlilik danışmanlığı alsaydık, “bir” olmak için bir araya gelme konusunda cesaretlendirilmek isterdim.

Puanlama

Alınan puanlar 26 ile 52 arasında değişmekte A şıkkı 1, B şıkkı 2 ile puanlanmaktadır. Tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınan puanların yükselmesi toplulukçu evlilik değerine, düşmesi bireyci evlilik değerine işaret etmektedir.

Kaynak kısmında;

Tekin Çatal, M., Çelik, B.S., Kalkan, M. (2017). Evlilik değerleri ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 12(18), 621-636. doi.org/10.7827

EK-3: Evlilik Olgunluk Ölçeği

Bu ölçek sizin evliliğe ne kadar hazır olduğunuzu tespit etmek, evlilikte meydana gelebilecek krizlerle ne oranda baş edebileceğinizi ortaya koymak için geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Aşağıdaki maddeleri okuyunuz. Her bir maddede ifade edilen durumu yapabilmek, oluşabilecek krizle baş edebilme konusunda kendinize ne oranda güvendiğinizi maddenin yanında bulunan kısma çarpı (X) işareti koyarak ifade ediniz. Ölçekten toplam puan alınmaktadır. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır.

Maddeler	Asla Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Son Derece Katılıyorum
1.Kendi duygularımın farkındayım ve hayattan ne istediğimi biliyorum.	1	2	3	4	5	6
2.Eşim olacak kişinin duygularını anlayabilirim ve ona yardımcı olabilirim.	1	2	3	4	5	6
3.Yaşamım boyunca duygusal problemlerimle etkin bir biçimde mücadele ettim.	1	2	3	4	5	6
4.Evleneceğim kişiyle aramızda oluşabilecek problemleri iletişim yoluyla çözebilirim.	1	2	3	4	5	6
5.Evlilik süreci boyunca birtakım krizlerle karşılaşacağımı biliyorum.	1	2	3	4	5	6
6.Yaşadığım problemleri tek başıma değil, yardım alarak çözmeye eğilimindeyim.	1	2	3	4	5	6
7.Evlilikle ilgili maddi yeterliliğe sahibim.	1	2	3	4	5	6
8.Evliliğin devamında oluşabilecek maddi problemlerle baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6
9.Çocukların dünyaya gelmeleriyle üzerimdeki maddi yükün artacağını biliyorum.	1	2	3	4	5	6
10.Ekonomik kararları eşim olacak kişinin görüşlerini alarak vereceğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
11.Eşim olacak kişinin bir sosyal çevresi olduğunu ve benim onlara saygı duymam gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
12. Eşim olacak kişinin bir ailesi olduğunu, evlilik sürecinde onların benim ailem olacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6
13.Ailemle birlikte sosyal aktivitelere katılabilir, güzel vakit geçirebilirim.	1	2	3	4	5	6
14.Kendi ailem ve eşim olacak kişinin ailesi arasında oluşabilecek problemlerle baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6
15. Bedenimde evliliğime engel olabilecek bir biyolojik etken bulunmamaktadır.	1	2	3	4	5	6
16.Kendi arkadaş çevrem ve aileme zaman ayırma konusunu sağlıklı bir biçimde gerçekleştirebilirim.	1	2	3	4	5	6
17.Eşim olacak kişinin ve ileride doğacak çocuklarımla birtakım sorumlulukları olacaktır.	1	2	3	4	5	6
18. Evlilikte cinselliğimi olumsuz yönde etkileyecek bir sağlık problemi ya da psikolojik problem olduğumu düşünmüyorum.	1	2	3	4	5	6
19.Bedenim ve sağlığım ile ilgili farkındalığa sahibim.	1	2	3	4	5	6

EK-4: Ölçek Kullanım İzni

Ölçek » Gelenler ×

 Keramet Murat 8 Eylül 2023, 22:51

Hocam, izninizle ölçeğinizi tez çalışmamızda kullanmak istiyoruz. Bununla beraber inceleme için ölçek formunu bulamadık.

 Meliha Tekin ÇATAL 9 Eylül 2023, 15:18

Merhabalar, hangi ölçeğin hocam ismini yazmamışsınız 8 Tem 2023 Cmt, saat 22:51 tarihinde Keramet Murat

---

 Keramet Murat 9 Eylül 2023, 15:24

Hocam, Evlilik Değerleri ölçeğinizi. Ölçeği bekar bireylere uygulamak istiyoruz. Bu ölçeğin yapısına uygun mudur? Teşekkür ederim... 9 Tem 2023 Pzr 15:18 tarihin

---

 Meliha Tekin ÇATAL 9 Eylül 2023, 15:26 ☆ 😊 ↩

kıma kıma ▼

 rus diline tercüme edin ×

Tabii hocam bekar bireylere uygulanabilir ölçek. Akşama doğru gönderebilirim size incelersiniz.

9 Tem 2023 Paz, saat 15:24 tarihinde Keramet Murat

***

ÖZGEÇMİŞ

A. Kişisel Bilgiler

Karamat Muradov

B. Eğitim Bilgileri

Lisans: İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,

İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Sosyoloji.

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Aile Danışmanlığı ve
Eğitimi.

C. Sertifikaları

Enneagram Uzmanlığı (Kişilik tipleri)

Hafızlık.